

ROMANIA

18. Tétel
Március 12-ig
Ár: 600, 200 lej, Kú-
földre: H. 20 dollár
Földre: H. 20 dollár
Földre: H. 20 dollár

Dr. Ramasetter Róbert
BUDAPEST

Diszkrét 2. I. e.

ESZKÖZPOLITIKAI LAP

KELET

Ara 5 lej

Magyarországon
leveleket nem
fogadunk el.

Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jambor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Há-
szegi Ernő, Strada Cobălcescu 53.

Szombat, 1937. január 30.

5697. EV. XX. ÉVF.
SEBATH 18. 24. SZAM

Transilvaniai zsidó fiatalok

Irtá: Marton Ernő

Rövidesen husz esztendeje lesz annak, hogy Európának ezen a felén a nagy politikai változás végbement és ezzel a transzilvaniai zsidóság is merőben új életviszonyok közé került. A történelem sima folyása, nyugodt szakaszaiban husz esztendő parányi idő, észrevétlenül suhan el az anyag és szellem világa fölött, de viharos ütemű változásokkal terhes időkben husz esztendő egész történelmi korszakot jelenthet, amely mély árkot von mult és jelen közé.

Ilyen korszakot nyitott husz esztendő az is, amelynek vége felé most közeledünk. Egy egész generáció nőtt fel közben. Az új korosztályok sora lépett az élet és a cselekvés küzdőterére és ez a fiatal emberhajítás már beleszületett a változások ritmusába, mert bölcsője a háború és ágyudörgés tompa morajában ringott és emberre-ésmelésének hajnalát egy magával meghasonlott emberiség flagelláns képei népesítették be. Ez az ifjúság szükségszerűen másként látja a világot és a világ forrongó problémáit, mint ahogy látja az a generáció, amelynek lelkiességét a mozdulatlanra beállított békeviszonyok foimálták ki. De másképp is reagál a kor válságtüneteire is.

A mai európai válság végső lényegében nem más, mint annak a változásnak kifejezési formája, amely a termelés módszereiben és a gazdasági élet egész front-vonalán szükségsszerűen és vas-következésszerűen végbement. Egy gigantikus arányú struktúra-változás processzusának kellős közepén állunk és a régi gazdasági formák szorított hűveléből irtózatossá vájadások közepette születik meg az emberiség anyagi javakkal való ellátásának új rendje. Történelmi példák egész sora igazolja, hogy az ilyen struktúra-váltsákok a zsidóságot sújtják legérzékenyebben, mert a zsidóság galuti elhelyezkedése teszi a legkevésbé lehetővé az új gazdasági formákhoz való alkalmazkodást.

Nagyon kevés figyelemre méltított történelmi tény például, hogy a tizenkilencedik század európai struktúra-váltsága, amikor a feudális gazdasági rendet a liberális kapitalizmus és az ipari termelés új rendszere váltotta fel, a zsidók százezreit tette kenyértelessé s hontalanná és egy olyan tömegvándorlásnak lett kiindulópontja, amely példátlan a népek életében. Évtizedekre volt szükség, amíg az új viszonyokhoz való hozzádomulás, a gazdasági átrétegződés révén, a zsidóság számára is lehetővé vált.

A mai európai struktúra-váltságra megrázkódtatásait ugyancsak súlyosabban érzi a zsidóság, mint más népek. Hatványozottan súlyosbítja a helyzetet, hogy a struktúra-változás kísérő jelenségeként, mint közbenső állomás, egy eszközeiben és hatásaiban egyetlen gazdasági nacionalizmus lépett fel, amelynek éle általában a kisebbségek, de elsősorban a zsidóság ellen irányul. Ezek a történelmi és materiális adottságok azok, amelyek korunk zsidóságának szellemi életét és politikai beállítottságát determinálják, ezek váltják ki és támasztják alá azokat a megoldási kísérleteket, amelyek az egyre nyitlabb és brutálisabb formában felfakadó zsidókérdés végleges, megnyugtató és emberiség megoldását sürgetik.

Hol áll Ardeal zsidó fiatalága a problémáknak és megoldási formáknak ebben a rengetegében? Hogyan reagál ez az ifjúság a kor általános és zsidó válságtüneteire? Mit tesz, mit akar tenni a zsidó ifjúság a jobb zsidó jövő érdekében? Hogyan tükröződnek vissza lelkében, alkotásaiban, művészi megnyilatkozásaiban a mai zsidó sors hullámverései?

Ezekre a kérdésekre eddig alig kaptunk választ. A mi ifjúságunk eddig hallgatott. Vagy olyan halk és bizonytalan volt a hangja, hogy fülünkől az értelmünkig már nem jutott el.

Vajjon nem volt mondanivalója a zsidó ifjúságnak? Vajjon értelmetlenül és közömbösen haladt el a zsidóság és önmaga nagy sorsproblémái mellett?

Egy könyv fekszik előttünk, amely nem kisebb ambícióval indul utjára, minthogy

feleletet adjon mindezekre a kérdésekre. „Kelet és Nyugat között“ a címe a könyvnek, az alcíme pedig: „Zsidó fiatalok antológiája.“

Az első impresszió: ha fiatalság alatt derűs gondatlanságot, robbanó temperamentumot, tapasztalatlanságot és felelőtlenséget értünk, akkor ez a könyv nem fiatalok könyve. Ezekből az írásokból teljességgel hiányzik a fiatalságnak e közkeletű elemei. Ezek az írások gondokkal és problémákkal vívódó, érett elmék termékei és kivétel nélkül magukon viselik a komolyságnak és felelősségnek nehéz pecsétjét. Ez a komolyság és felelősség adja meg a könyv alaptonusát és ez egyben a könyv igazi lényege.

A zsidó fiatalok antológiája mindenképp előtérbe hozza a kérdéseket, hogy van-e mondanivalója a transzilvaniai zsidó fiatalágnak. Van mondanivalója. És ez a mondanivaló egészen más, mint amit eddig mondtak a zsidó közélet fórumain, legalább is másképpen van megformálva, precízebben, szabatosabban, érthetőbben. Ha ez a mondanivaló eddig nem vált hallhatóvá, úgy ennek nem a fiatalság volt az oka, de sokkal inkább a felnőttek, akik nem adtak alkalmat az ifjúságnak arra, hogy illetteken hallassa szavát. A zsidó diáksegélyző érdeme, hogy maga köré gyűjtötte ezeket a fiatalokat, összegyűjtötte mondanivalóit és az ardeali zsidóság nyilvánossága elé bocsátotta azokat.

A második impresszió: van utánpótlásunk. Egy generáció nyomul utánunk, egy tehetséges generáció, amelyet megédesztettek és érettek tették már az élet küzdőterére, amely tisztában van önmagával és világosan látja a zsidó nép helyzetét. Ez már nem az a megszeppent, tétovázó, átmeneti generáció, amely riadtan kereste az utat az új világ zürzavarában. Ezek az érett fiatalok mentesek minden romantizmustól és szentimentalizmustól. Lelkesedésüket és idealizmusukat egyedül a valóság fűti és formálja. A transzilvaniai zsidó valóság termelte ki ezt az ifjúságot és ennek a gyakran nagyon is kegyetlen valóságnak a vállalása ütközik ki a könyv minden sorából. Fiatal írók, szociológusok és költők írásai vannak itt egybegyűjtve, akiket egyetlen eszmény fűz egysebbe, a zsidó nép megértése és szeretete.

Am, aki azt hiszi, hogy az antológia írásai egységes világszemléletből fakadnak, az súlyosan fog csalódnai. A legkülönbözőbb, mondhatnánk, legszélsőségesebb világszemléleti iránylatok találkoznak ebben a könyvben, anélkül azonban, hogy ez az ellentétesség bántó kontrasztot jelentene.

Ezzel a jelenséggel kapcsolatban dr. Hamburg József a könyvhöz írt előszavában a következő figyelemreméltó sorokat írja:

„Ha jobban odafigyelünk ezeknek az ellentétes irányú írásoknak és munkáknak belső ütemére, akkor észrevesszük, hogy ellenére minden ellentétességnek és ellenére annak, hogy a zsidó nép egész színtárlája felsorakozik bennük, kezdve a száz százalékos palesztinacentrikus nacionalistától, egészen a haladó szellemű társadalom-kutatóig... az egész könyvön mégis valami közös és egységes ritmus vonul végig. És ez a közös ütem nem valami külső, vagy véletlen dolog, hanem éppen az, ami a mai zsidó helyzetben a legszükségesebb, mert a legalkotóbb közös nevező: a zsidó sorsközösség aktív vállalása... Egy átfogó, integráló zsidó felfogás körvonalai bontakoznak itt ki, melyben az eltérő irányzatok nem állanak egymással szemben, hanem kiegészítik egymást... Ez az egység a keleti jellegű zsidó népiség és zsidó népkultúra pozitív értékelésében és keresésében jut kifejezésre.“

Az előszónak ez a néhány sora valóban mély és átfogó jellemzése ennek a könyvnek, úgy is mint kulturtörténeti dokumentumnak. Valósággal felmenti a kritikust munkájának oroszlanrészé alá. De ki is lehetne illetteksebb ennek a felvázolására, mint éppen dr. Hamburg József, akinek széles kultur-horizontja, az ifjúság iránti nagy szeretete és fáradhatatlan aktivitása kezdeményezte, hozta létre és tette egyáltalán lehetővé ennek a könyvnek a megjelenését.

Mert az antológia nem született magától. Hosszu hónapok fárasztó résen-állása, a serkentés, a szelekció, az összegyűjtés sok tapintatot és hozzáértést igénylő munkája volt szükséges ahhoz, hogy a mű összeálljon. S ha meggondoljuk, hogy ez az antológia csak első hirnöke egy most kezdődő zsidó kulturális és szociális munkának, úgy kellőképpen tudjuk értékelni, mit jelent a mi szellemi életünkben oly szegény zsidó életünkben ennek a könyvnek a megjelenése.

Az újságciikk terjedése sajnos, nem teszi lehetővé, hogy az antológia minden egyes munkájával érdeme szerint foglalkozzunk. De már a tárgyutató felsorolása is képet adhat az antológia dus és változatos tartalmáról.

Adler Hubert robbanó dinamikájú versei a transzilvaniai zsidó líra színes virágai.
Barzilay István: „...ucca 92“ című szociográfiai riportja a művészi erejű újságírás kitűnő teljesítménye.
Boskovics Sándor a zsidó zene problémáiról írt alapos és nagy felkészültséget eláruló tanulmánya hasznos utmutatója lesz zenéi életünknek. „Jizmach Majse“ című zsidó népdal-szvitje pedig a transzilvaniai zsidó zeneirodalom eredeti alkotása.
Brassai Victor komoly, férfias versei egy igazi költőtehetség kibontakozásának első tizenetei.
Csehi Gyula: „Zsidók Európában“ című tanulmánya az antológia egyik legfajsúlyosabb írása, amelyben a nagy felkészültségű fiatal szociológus újra fejezi fel a transzilvaniai zsidóság számára a „Bund“ zsidó szocialista programját.
Danzig Hillel „Pithom és Ramszesz rab-

jai“ című tanulmányában igen eredeti történelmi alafestését adja a cionizmus ideológiájának.

Gréda József versei és műfordításai fejlődésképes költői valőről tesznek bizonyosságot.

Eisikovits Miksa chaszid tánca egy nagyon tehetséges zsidó komponistát mutat be.

Landó Jenő „A transzilvaniai zsidóság feladatai“ címmel átfogó értékű gyakorlati politikai és gazdasági programot ad a zsidóság számára.

Dr Márton Lajos: „A zsidó nemzeti jogok a háboru után“ című tanulmányában alapos felkészültséggel mutat rá a zsidóság nemzetközi jogi helyzetére.

Pollák Ernő „Az ifjúság és a béke“ című lelkes cikkében a zsidó ifjúság feladataira mutat rá a nemzetközi békemozgalmakban.

Salamon Ernő kiforrott, mély szociális tartalommal fűtött versei az antológia legjobb munkái közé tartoznak.

Weimann Jenő a zsidó szociográfiai felvételek szükségességéről és a praktikus megvalósítás lehetőségeiről ir alapos, hozzáértő cikket.

Az antológia a prózai és költői munkákon kívül nyolc műmellékletet is közöl, amelyeken transzilvaniai zsidó művészek alkotásait reprodukálja.

Wald Hermann szobrai egy kiforrott, eredeti felfogású, alkotó-művész markáns teljesítményei.

Lázár Eva, Leon Alex, Kazár László és Keleti László rajzai sokatígérő művész-tehetségek formanyelvükben utkereső megnyilatkozásai.

A zsidó diáksegélyző az antológia megjelenésének lehetővé tételével eddig végzett szociális munkáján túl felbecsülhetetlen értékű kulturális munkát is végzett és hiszük, hogy ez a könyv forrása és kiinduló pontja lesz a megújuló zsidó szellemi élet további alkotásainak.

Optimista hangulatban érkezett haza Antonescu Genfből

A külügyminiszter nyilatkozata a külpolitikai kérdésekről

Timisoara, január 29. Antonescu külügyminiszter, ma Jimbolianál átlépte a határt, Cretzeanu és Zainesco meghatalmazott miniszterek kíséretében. A fogadására kíváncsi újságíróknak a külügyminiszter a következőket mondotta:

— A legszebb benyomásokkal térek vissza a népszövetségi tanács váratlan eredményekkel teli ülészakáról. Az érdekeit államok teljes megelégedésére két nagy problémát rendeztünk: Danzig és Alexandrette kérdése. Továbbiakat e téren nem mondhatok, míg nem tettem jelentést az uralkodónak. Hozzátehetem azonban, hogy február 8-án Ankarába utazom, ahova 10-én érkezem meg. Három napi ottartózkodás után Rilsdi Arras külügyminiszterrel együtt Athénbe utazom.

A nyugati államokkal való gazdasági kapcsolatokat illetőleg, a külügyminiszter ezeket mondotta:

— Egyetlen államot sem részesítünk megkülönböztetett előnyben, jóbarátságban állunk az egész világgal, Franciaország mellett és mindenkor őszintén kitarva egyetlen pillanatra sem tagadtott szövetségi szerződéseink mellett. Németországgal normális diplomáciai viszonyt tartunk fenn és olyan ipari-kereskedelmi kapcsolatot, amelyik a külpolitikát is konszolidálni fogja. Ugyanílyen gazdasági politikát ápolunk egyébként a szovjetekkel is. Bizonyíték erre nézve a legutóbbi minisztertanácsi határozat a behozatalra és kivitelre vonatkozólag.

A jugoszláv Banatot illető iskolai és egyházi konvencióról ezeket mondotta Antonescu:

— Formális biztosítékokat kaptam Sztojadinovic miniszterelnöktől, hogy az egyházi szerződéseket rövidesen a kölcsönösség elvén érvénybe helyezzük, míg az iskolai konvenciók már kielégítő módon lettek alkalmazva.

Amikor végül arra kérték az újságírók a külügyminisztert, mondjon valamit a kormány belső helyzetéről, Antonescu mosolygva így szólt:

— Ha Tatarescu nem közölte az utolsó hat hónapot, annyit jelent, hogy megmaradunk.

Ezután a külügyminiszter visszavonult szalonkocsijába. Antonescu este érkezik a fővárosba és holnap délelőtt kihallgatásra megy az uralkodóhoz.

1937. JANUÁR 29.

Dr. R. T. L. Pop 10.

Iorga még mindig nem tudja elfelejteni volt társát, Argetoianut...

Vaida a favorit, Gogának meg kell elégednie az egyetemi professzori címmel

A március 25-iki községi választásokon akarja megmutatni minden párt az erejét

Megkezdődött a csatározás a kormány örökségéért

Bucuresti, január 29. A községi választásokat véglegesen március 25-re tűzik. A politikai pártok tisztában vannak azzal a körülménnyel, hogy ezeknek a választásoknak az eredménye jelentős mértékben esik majd latba a kormányutódlás szempontjából. Itt van tehát a kedvező alkalom arra, hogy ki-ki megmutassa az erejét.

Persze a politikai pártok szervezeteiben nagy a sürgős forgás és a készülődés. A remények és a kilátások váltakoznak. A legnagyobb reményeket mégis a liberálisok táplálják, de nem csoda, hiszen nekik könnyű, ők birtokon belül vannak.

A belügyminiszter mint ismeretes értekezletre hívta össze a megyei prefektusokat. Lehetőségek, sőt valószínű, hogy ezeken az értekezleteken még közigazgatásról is szó volt, de sokkal valószínűbb, hogy a beszélgetések legfőbb tárgyát a külsőben lévő választások problémái képezik. Amikor a prefektusokat Dinu Bratianu a liberális párt vezére is fogadta, ez a következő szöveget intézte hozzájuk:

— Ne felejtsek el, hogy ezektől a választásoktól függ igen jelentős mértékben pártunk jövő sorsa...

Amikor egy prefektus Luca belügyminisztert megkérdezte „milyeneknek kell lenniük a választásoknak“, a belügyminiszter így válaszolt:

— Szabad-választásokat kívánok, de nekünk kell győzniük!

A prefektusok megértették és mosolyogtak a bajszuk alatt.

Szűzbeszédék tömkelege

A kormányutódlás döntő pillanatának közeledését egyébként a parlamentben észlelhető atmoszféra is igazolja...

Egyesek a választások, mások saját, némelyek pedig az ország érdekében igyekeznek eredményeket elérni vagy érdemeket szerezni.

Néhány képviselő, aki még soha nem szerepelt, interpellációt jelent be, amely soha nem fog elhangzani. Ismeretlen figurák, akiknek a nevét a legjobb akarattal sem tudjuk feljegyezni. Miután érzik, hogy közeledik a szesszió vége s az ő nevük még egyetlen egyszer sem került nyomtatásba, még a „Monitorul Oficial“-ban sem, megemberelték magukat egy „szűzbeszéd“-re.

A kamarában ezidőszent a bányatörvényt módosító javaslat körül zajlanak a „viharos“ viták. Hogy az ülések 15—20 képviselő van néha jelen, nem zárja ki, hogy a törvényvel kapcsolatban komoly konfliktus ne törjön ki a kormány két tagja között. Az egyik a választók, a másik az állam érdekeit védi egyenlő szenvedéllyel.

Persze Inuletz helyettes miniszterelnök a posztján van és közbelép. Ő erre a legalkalmasabb. Az arany középutak emberének sikerül a békét helyreállítani... Hogy a két miniszter közötti kiegyezés fontosabb volt-e mint a maga a törvény, hogy a miniszterelnök helyettes közbelépése jelentett-e bizonyos pluszt az állam javainak gyarapodása szempontjából, azt nem tudjuk.

„A kormány nincs elmenőben, de távozik“

A szenátusban is érezni egyébként, hogy közeledik a szesszió vége. Iorga professzor megragadta az alkalmat, hogy egy közbeszólás során derültséget keltsen:

— A kormány nincs ugyan elmenőben, de azért távozik...

A kiváló tudóst azonban nem kis mértékben aggasztja a kormányutódlás kérdése. Hiszen megtörténhet — isten ments

— az is, hogy Mihalache kerül a következő kormány élére.

Iorga tudja, hogy az ő közelmúlti kormányzása mindenre jogosíthatja őt csak arra nem, hogy újra magának kérje a hatalmat. Igyekezik tehát multbeli bűneit a másik bűnösre áthárítani. A mezőgazdaság támogatásáról és megszervezéséről szóló törvényjavaslat vitája során, a volt miniszterelnök közbe szólt:

— Ha az én kormányzásom alatt nem kellett volna bizonyos elemekkel együtt dolgoznom, ezt a törvényt magam is megvalósítottam volna!...

Szegény Iorga, nem képes elfelejteni volt társát, Argetoianut. S nem képes meg bocsátani neki.

Vajjon akkor sem bocsátana meg neki, ha ismét rákerülne a sor, hogy közösen osztozzanak a hatalmon?

Versenyfutás a hatalomért

Mindenki remél.

Csak a gogo-cuzisták érzik, hogy tőlük még nagyon távol esik a „zsizrosfazék“.

Vaida a nagy favorit. Jön-megy Bucu-

resti és Cluj között. Tárgyal Iorgával, Miromescuval, Gheorghe Bratianuval, egyszóval az összes kormányképes korifeusokkal, audienciára megy, Tileát udvari vadászatra hívják, a „Frontul Romanesc“ vezetőjének minden oka meg van arra, hogy reméljen. Vaida csak Gogával és Cuzával nem találkozik. S a két horogkeresztes vezér innen sejt, hogy nekik bizony egyelőre befellegzett.

Gogának egyelőre meg kell elégednie azal, hogy elfoglalja a cluji bölcsészeti fakultás esztétikai tanszékét. A főiskolai törvény 81-ik szakasza értelmében Goga nagy érdemeinek jeléül egyetemi tanár lett.

Mintahogy az ifju Cuza, ugyancsak ezen 81-ik szakasz és Iorga professzor jóvoltából lett a jasi egyetem tanára... az öreg Cuza pedig az akadémia tagja.

Ha a nemzeti parasztpárt összehívhatta értekezletre 100 egyetemi tanárt, most a cuzisták is vannak hárman...

Maholnap annyi lesz a professzorjuk, hogy még kormányképesek valának.

(—del)

Mi az igazság a madagaszkári zsidó telepítési tervről

A Zsidó Világkongresszus autentikus nyilatkozata a francia kormánnyal folytatott tárgyalásokról

Párizs, január 29. A francia gyarmatokon való telepítés kérdéséről, amely tudvalegőleg Montet francia gyarmatügyi miniszter legutóbbi beszédével kapcsolatban került napirendre, a Zsidó Világkongresszus végrehajtó bizottsága a következő információkat közli:

„1936 októberében a Zsidó Világkongresszus érintkezésbe lépett a francia gyarmatügyi minisztériummal, hogy megvizsgálják a zsidó bevándorlás lehetőségét a francia gyarmatokon. Elsősorban lengyel zsidók bevándorlásáról volt szó. A gyarmatügyi minisztérium kijelentette, hogy hajlandó az ügygel behatóan foglalkozni. Elsősorban Madagaszkár szigete került szóba. Jarblum, a kongresszus elnöke tagja, a minisztérium különböző főtisztviselőivel és Cayla madagaszkári fő kormányzóval folytatott tanácskozásokat. A fő kormányzó kedvező fogadtatásban részesítette a telepítési tervet, kijelentette azonban, hogy a telepítési lehetőségek igen korlátozottak. Legfeljebb néhány száz zsidó család találhat otthont Madagaszkárban. Cayla fő kormányzó 1936 november 13-án levelet intézett a Zsidó Világkongresszushoz, amelyben kifejtte, hogy nehéz volna európai kézműveseket Madagaszkár szigetére letelepíteni, miután a szigetországnak hazai kézműipara van és a benszülöttek szerény igényeire való tekintettel a bevándorlók konkurrenciája valószínűleg lehetetlenség volna. Más a helyzet a mezőgazdasági telepítés tekintetében, de a hegyvidéken, melynek éghajlata legalkalmasabb volna európai családok telepítésére, alig van szabad földterület. Így tehát a kevésbé egészséges területeken kell földet keresni.

1937 január 21-én Jarblum folytatta tanácskozásait Moutet gyarmatügyi miniszterrel és a minisztérium illetékes főtisztviselőivel. E tárgyalások során kiderült, hogy a minisztérium nem gondol tényleges zsidó telepítési akcióra a francia gyarmatokon, mindössze arról volt szó, hogy Madagaszkárban, Uj-Kaledóniában, Guayanában, stb. bizonyos számú zsidó menekültet, különösen szakmunkásokat, techniku-

sokat és mezőgazdászokat telepítenek le. Bouteille gyarmatügyi főtisztviselő kijelentette, hogy véleménye szerint legfeljebb arról lehet szó, hogy három év alatt száz zsidó családot telepítsenek le. Meggondolandó az a tény is, hogy maga a francia telepítés sem mutathat fel nagyobb eredményeket ezeken a gyarmatokon. Uj-Kaledóniában évtizedek során mindössze huszezer, Madagaszkárban 30 év alatt mindössze harmincezer franciát sikerült letelepíteni. A francia gyarmatügyi minisztérium véleménye szerint nem lehet szó sem kézművesek, sem kereskedők bevándorlásáról, hanem csak technikusokról, mezőgazdászokról és orvosokról, akiknek viszont bizonyos tőkével kell rendelkezniük. A kormány elsősorban a Franciaországban rekedt zsidó menekültekre gondol és azt hiszi, hogy ezeken segíteni lehet a gyarmati telepítés révén, más országokban élő zsidók bevándorlásáról azonban e pillanatban nem lehet szó.

A gyarmatügyi minisztérium nem szeretné, ha eltuloznák a szőbanforgó telepítési lehetőségeket és óva inti a zsidó köröket minden illuziótól. A zsidó szervezetek tucatszámra fordulnak a minisztériumhoz. A gyarmatügyi hivatal a levelek tömegét kapja, amelyekben magánszemélyek kérnek információkat és engedélyt arra, hogy haladéktalanul a francia gyarmatokra mehessenek.

A francia kormány közigazgatási intézkedésekkel akarja a telepítési tervet megvalósítani, ugyanilyen feltételek mellett akar földet juttatni a zsidóknak, mint a franciáknak és megkönnyíteni az egészségügyi szolgálatot. A zsidó szervezetek feladata volna, a tanulmányozást és bevándorlási költségek fedezése.

A Zsidó Világkongresszus továbbra is figyelemmel kíséri az ügyet és fenntartja a kapcsolatot a francia gyarmatügyi minisztériummal.

— Nem enyhül a nátházjárvány Varsóban. Varsóból jelentik: A nátházjárvány nem enyhül. A fővárosban több mint 150.000 ember fekszik nátházban. A fővárosban az élet valóságosan megbénult.

Uj kézművesség

A grafikai továbbképző főiskola cluji kiállítása

Vasárnap délelőtt nyílt meg a Grafikai Munkások Országos Szövetségének keretében megalapított bucuresti grafikai továbbképző szakiskola nyomtatványkiállítása.

A grafikai munkásoknak komoly tevékenységre van szükségük, ha meg akarják őrizni a szakma és a szakmában elhelyezkedő fiatalok számára a jövőt. A nyomdaipar tudmüllik az a speciális iparág, melyben a technikai vívmányok szédítő sebességgel terjednek el. 1450-től, a nyomdászat feltalálásától, 1470-ig husz nyomda alakult a világon és száz év múlva már 215 nyomda ontja a szellemi értékeket. Már a nyomdaipar feltalálása csomó munkanélküliséget teremtett, mert addig másolók, rubrikátorok és illusztrátorok raja készítette és sokszorosította a könyveket. A másolók maradtak állás nélkül, az illusztrátorok elhelyezkedtek, mert az első könyveket külön-külön kellett még illusztrálni. De 1423-ban feltalálták a fémetszetet és az illusztrátorok művészi szakmája egyik napról a másikra kenyér nélkül maradt. A művészi feladat, mely az illusztrátorokat terhelte, egyszerű ipari feladattá változott át. Alig alakult ki a fa- és rézmetszet ipari feladatára tömörült szakma, új vívmány jelentkezett. 1798-ban feltalálták a litográfiát. A litográfiát viszont megcsorbította a rasz felalálása és 1870-ben Goethe színelmélete nyomán feltalálták a fényszűrőt, mely alkalmas arra, hogy több klissé segítségével színes nyomást eszközöljünk a gyalgó papíron.

Végül 1910-ben megjelent az első mélynyomógép, amely kézzel utánozhatatlan művészi tökéletességgel vetíti akárhány száz ezer példányban papírra az illusztrációkat, együtt a szedéssel, ami gépmesterek, litográfiai és cinkográfiai munkások légióit fenyegeti teljes munkanélküliséggel.

A szerencse annyiban kedvezett a szakmának, hogy 1914-ben közbejött a háború, majd a háborút követő óriási konjunktúra más téren foglalkoztatta a tőkét, mely nem fordult olyan élénk érdeklődéssel a nyomdaipar felé, végül az 1930-as válság is akadályt gördített a mélynyomó gépek elterjedése elé, viszont a jelenleg uralkodó nehézség, de higgadt gazdasági korszak rohamosan szívja fel a nyomdatechnikának ez olcsó és szép tömegtermelésre hivatott találmányát.

A nyomdatechnikának tehát új mesgyét kell vágnia, hogy a munkanélküliség ellen a szakma védve legyen.

Az ut pedig: visszatérni a legelső utra. Az első nyomdászok maguk vették betűiket, maguk korrigálták az abc-t, maguk készítették az illusztrációkat. Iparosok, művészek és filológusok voltak egyszemélyben. Az új kézziszedő előtt ez az út áll. Ezért van óriási jelentősége a grafikai főiskolának, melynek kiállításán valóságos csodáit láttuk annak a sikeres erőfeszítésnek, amellyel a képzőművészet a gépteknika fölé emelkedik. A szakiskola stílusa a vonalas stílus, amely megtanítja a nyomdászokat arra, hogy vonalakkal, a vonalak ügyességével és művészi harmoniájával pótolják, illetőleg adják azt, amit a gépek nem adhatnak. Lényegéből összeállított gyönyörű, rajzolt betűket, modern vonalú képes-illusztrációkat (például Singer gépet, vagy üveget) láthatunk itt. A kiállítás emellett kiterjed a litográfia és cinkográfia bonyolult művészi lehetőségeire is, bizonyítékul annak, hogy a grafikai főiskolán a sokszorosítás minden ágára kiterjedő figyelemmel oktatják a fiatal nyomdász-nemzedéket.

De mennyi nehézség árán sikerült a grafikai főiskolát megalapítani! Traian Dumitrescu Lipcsében végzett professzor érdeme ez. A tegnapi megnyílt kiállítás már a második. A kiállítás szépségü közönség jelenlétében nyílt meg. Russu George, a cluji kerületi nyomdász-szervezet elnöke nyitotta meg, majd Urzica Gheorghe, a Grafikai Munkások Országos Szövetségének alelnöke románul és Lengyel Sándor magyarul méltatta a kiállítás jelentőségét. Az ünnepélyes megnyitót a nyomdász-énekkar Dely-Szabó Géza karnagy vezetésével zárta be.

Reméljük, hogy a kiállítás szépségü közönséget fog vonzani. A grafikai főiskola mindenesetre megérdemelt sikert könyvelhet el.

(—fás.)

— Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségek, vérszegénység, sápadtság és lesoványodás eseteiben reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet az emésztőszervek működését határozottan előmozdítja s így megkönnyíti a tápanyagok vérbejutását. Az orvosok ajánlják.

A harmadik roham az állampolgársági törvény ellen

Pamfil Seicaru után Goga Octavian terjesztett be parlamenti iniciatívából törvényjavaslatot, amely szerint egy román állampolgárhoz, de nem etnikai románhoz férhöz ment külföldi nő csak tíz év múlva lenne állampolgár

Bucuresti, január 29. (Az Uj Kelet tud.) Az állampolgársági revízió sokat hányortogott dolgában egyre újabb és újabb események történek. Eddig két kísérlet történt az állampolgársági kérdés felülvizsgálására. A belügyminisztérium által elrendelt revízió már folyamatban van és a megyei prefekturákon a legteljesebb titoktartás mellett folyik az ellenőrzési munkát. Eddig még néhány megnyugtató nyilatkozaton kívül, amelyet egyes megyefőnökök tettek a sajtó munkatársai előtt, semmi sem szivárogtat ki az állampolgársági revízióról, amely egyelőre bizonytalanságban tartja a közvéleményt. A második kísérlet Pamfil Seicaru emlékeztető törvényjavaslata volt, amelyet parlamenti kezdeményezésből nyújtott be. A javaslatot azonban a legfelsőbb törvényhozó tanács úgy véleményezte, hogy az csak visszaélésekre volna alkalmas és ezért alighanem le is veszik a parlament két házának napirendjéről. Most azonban újabb állampolgársági törvényjavaslat került nyilvánosságra, amelyet ugyancsak parlamenti kezdeményezésből Goga és hívei nyújtottak be. A javaslatot, amely rövid időn belül a harmadik roham az állampolgársági törvény ellen a következő képviselők írták alá:

Octavian Goga, I. Modreanu, Jean Zaharof, Misu Slavescu, Rata Alexandru, dr. Isaacescu, Corneliu Ghimbasescu, Carlan Gh., Pamfil Seicaru, dr. Bogdan Stefan, Codreanu Emil, Seisanu Romulus, Ianculescu Ioan, Ancusa Romula, Victor Dimitriu, Bolomei Guy, Armand Calinescu, N. C. Popescu, Ghelmegeanu Mih., Prelpeanu, Condru Mih., Robu Nichifor, Nasta Iuliu, Totu Ioan, Colonel Kiriac, Popp Stefan, Hudita, Tudose Gheorghe, Rosculet Radu, Pop Stefan Turda, Irimescu Petre, Topciu D-tru, dr. Banu Gh., Plesca Ioan, Urziceanu Gh., Serbescu, Pamfil Simion, Florea, Hamandi Emil, Sultu Florin, Oprea Mircea, Belou Dimitrie, Bejenariu, Rautu D-tru, Candrea Vasile, Popovici Stefan, Stan Ghitescu, Millea Aurel, Ionel Lupescu, Adam Ionescu.

„Idegenek“ házassága román nőkkel

A Tara Noastra, a Goga-párt hivatalosa, a következő bevezetővel ismerteti a javaslatot:

„A nemzeti munka védelmére hozott intézkedések következtében az idegenek, akiket most a szerződés-nélküliség veszélye fenyeget, a román állampolgársági törvény engedékeny intézkedéseiből igyekeznek profitálni, hogy tehetetlenné tegyék azt a mozgalmat, mely a román vállalatokból akarja őket eltávolítani. A hatóságok megállapították, hogy számos idegen házassodik össze román nővel, hogy ezáltal az előirt határidő mellőzésével nyerhessék el az állampolgárságot. Így rendkívül gyorsan állampolgárok lehetnek, de nem a román nép iránti szeretetből, vagy azért, mert románok akarának lenni, hanem hogy ne veszítsék el a zirosan fizetett állásukat.

Néhány román parlamenti, jó hazafiak, az állampolgársági törvény módosítását kezdeményezték, hogy meggyőzték az idegeneknek azt az ígéretét, hogy román állampolgárok legyenek a nemzeti elemek terhére. Ezt a javaslatot tegnap a képviselőház elnökségéhez benyújtották.

Mit akar módosítani az új javaslat

A törvényjavaslat az állampolgársági törvény 40. szakaszát a következőképpen akarja megváltoztatni:

„Az idegen nő, aki román állampolgárral házassodik össze, állampolgárságát csak akkor örizheti meg, ha a férje etnikai román és gyermekei származtak a házasságból.

A román állampolgárság megszerzéséről minisztertanácsi határozat a naturalizálási bizottság jelentése alapján dönt.

Minden más esetben román állampolgárral összeházasodott idegen nő csak naturalizálás útján érheti el a román állampolgárságot, a kötelező tíz évi határidő után.

Az idegen nő, aki házasság útján elnyerte a román állampolgárságot, nem örizheti meg ezt a minőségét válás esetén, csak abban az esetben, ha házasságából gyermekek is származtak.

Az 1924. február 24-én életbelépett törvény idején a csak az állampolgárság elnyerése végett eszközölt házasságok, mint a törvény elleni kihágások, megsemmisítendők.

A belügyminisztérium kérésére hivatalból, vagy pedig panaszok és feljelentések alapján a törvényszék dönthet ezeknek a házasságoknak valódisága felől. Az álházasság tényét tanukkal, vagy feltevésekkel lehet bizonyítani.

A román állampolgárral házasságra lépő idegen állampolgárokra vonatkozólag a törvényjavaslat a következő módosításokat kéri:

A 8. szakaszt a következőképpen kívánja megállapítani: a román nővel összeháza-

sodó idegenek számára csak akkor érvényes a naturalizálás, ha a házasságból gyermekek származtak, vagy pedig ha az idegen katonai szolgálatot teljesített és Romániában született. Minden egyéb esetekben szükséges a tízéves határidő, amelyet a törvény 7. szakaszának 3-ik bekezdése ír elő.

Amennyiben a törvényszék és a többi fórumok megállapítják, hogy valaki álházasság útján nyerte el állampolgárságát a határidő letele előtt, a minisztérium hivatal-

ból értesíti a naturalizálási bizottságot, mely felülvizsgálja a naturalizálást és jelentést terjeszt elő, amelynek alapján a minisztertanácsi jegyzőkönyv visszavonja a törvénytelen uton megszerzett állampolgárságot.

Ennek a törvényjavaslatnak most meg kell jarnia a törvényelőkészítő bizottságot, amely, ha kedvezően véleményezi, egy a javaslatból még ebben a szesszióban törvény is lehet.

Amikor kinos tehertétel a zsidó anya

Miért perelte be dr. Sonnenfeld bécsi író Helene Granitschot, az osztrák Nőszövetség elnöknőjét

Bécs, január 29. Helene Granitsch, az ausztriai Nőszövetség elnöknője, az elmúlt év februárjában azzal a kéréssel fordult dr. Kurt Sonnenfeld ismert bécsi íróhoz, hogy hatvanadik születésnapja alkalmából írja meg az életrajzát. Az író elvállalta a megbízást az életrajznak a megírására a megállapított időpontig, de azzal a feltétellel, hogy életrajzot csak úgy tud írni, ha annak főalakja nem cenzurázta azt és így szabad kritikai munkát végezhet. Dr. Sonnenfeld ezt szerződésben is lejegyezte.

Amikor Granitsch asszony átnézte a kéziratot, azzal a kéréssel fordult az íróhoz, hogy hagyja ki az életrajzból anyja alakját, aki az életrajzi közlések szerint egy prágai iparos családból származott és ezt azzal indokolta, hogy ha utána nézünk, könnyen rájövönnek arra, hogy anyja zsidó volt, ami árthat neki a hatvanadik születésnapjára várható kitüntetés

szempontjából.

Ezt a kívánságot dr. Sonnenfeld a leg-határozottabban elutasította. Nem volt hajlandó a jubiláns kívánságára azokat a részeket sem kihagyni, amelyekben az életrajzi Granitsch asszony tevékenységéről és nézeteitől távolodik el, mire Helene Granitsch lemondott a könyv kiadásáról.

Sonnenfeld, aki a könyv megjelentésében megkárosítását látta, kárterítési pert indított Granitsch asszony, illetve a Nőszövetség titkárnője és az „Österreichische Frau“ című folyóirat kiadója, Karola Petzl ellen, aki Granitsch asszony megbízásából a szerződést dr. Sonnenfelddel kötötte annakidején.

Az irodalmi per most került a bécsi tör-előzte meg a tárgyalást, amelyet azonban újabb tanúk beidézése és kihallgatása céljából elhalasztottak.

Mi összefüggésben van az antirevizionizmus — a spanyol kérdéssel?

A „Patria“ tiltakozik, hogy az antirevizionista liga gyászünnepélyeket rendezzen a spanyol polgárháborúban elesettek emlékére

Cluj, január 29. A Patria csütörtök esti számában érdekes cikk jelent meg, amely szembe fordul az antirevizionista liga egyik körlevelének tartalmával. A lap az „Antirevizionista Liga beavatkozása a Totul pentru Tara párt militáns politikájába“ címen élesen megtámadja Lupas egyetemi tanárt, aki mint az antirevizionista liga transzilvániai szervezetének elnöke, körlevelében szólította fel a liga helyi szervezeteinek elnökeit, rendezzenek emlékülést a spanyol polgárháború frontján elesett Mota és Martin légionáriusok emlékeztérére. A lap megállapítja, hogy kétség-telenül megemlékezést érdemel meg minden olyan ember, aki a fronton, tehát vitéz módon hal meg, függetlenül attól, hogy milyen célt szolgált hősi halálával. Nem érdektelen azonban az, hogy ki szervezi ezt az emlékülést, mert egy hősről való megemlékezés és az ezt rendező egyesület erkölcsi, nemzeti, politikai céljai között valamilyen összefüggésnek kell lennie.

„A román antirevizionista ligáról úgy tartjuk — írja a Patria — hogy annak semmi összefüggése nincs... a spanyol kérdéssel. Ugy tudjuk, hogy Stelian Popescu, az antirevizionista liga elnöke, nem spanyolországi infáns, nem is Bourbon herceg, nem is törvénytelen gyermeke va-

lamelyik uralkodónak, aki a trónra való jogát akarja érvényesíteni. A spanyolok egymás között harcolnak, társadalmi állapotok és ideológiai ellentétek okából. Nagyon sajnálatos, hogy ebbe a háborúba beavatkoztak idegen állampolgárok is.

Anglia, Franciaország és a civilizált világ egész közvéleménye elítélte a spanyol állam belső ügyeibe való beavatkozás rend szerét. Hogy ezt a megállapodást nem respektálva, néhány román fiatal is jelentkezett a felkelő seregbe, mások pedig besoroztatták magukat a kormányhadseregbe, lényegileg teljesen független eset, amely csak személyesen ezeket az embereket érdekli. Ha ebből a tényből egyes szervezetek, amelyeknek ezek a fiatalok a tagjai, megkísérletek politikai tőkét kovácsolni, újra olyan tény, amely kizárólag csak ezeket a szervezeteket érdekli, és melyet a közvélemény vagy elfogad, vagy elítél, saját belátása szerint.

A román antirevizionista ligának, amely az összes jó románok együttműködését kérte, a magyar propaganda elleni harcért amely elsősorban az európai közvéleményt akarja befolyásolni a román igazság tételének hátrányára, végső célja pedig a világháború előtti határok visszaszerzése — nem lehet semmiféle beavatkozási lehetősége a spanyolországi belső harcokba. Ugy

tudjuk, hogy sem Largo Caballero nem nyilváníttotta magát revizionistának és Franco tábornok sem jelentette ki, hogy ő antirevizionista. Sőt. Inkább azt állíthatjuk, hogy az egész felvilágosult világ tudatában Franco akként szerepel, mint aki Hitlerrel dolgozik együtt, azzal a Hitlerrel, aki még Goga Octavian igen kerek szeméi kedvéért sem volt hajlandó határainak integritását elismerni. Hogy jön akkor az antirevizionista liga ahhoz, hogy ezen a vonalon nyilvános mozgalmat indítson és olyan megnyilatkozásokat szervezzen, melyek egyik, vagy másik ifju halálával szembeni személyes kegyelet számára elfogadható is, nem veheti fel azonban azt a jellegét, amellyel az antirevizionista liga akarja felruházni. Azt hisszük, hogy a román antirevizionista liga, helyesebben annak transzilvániai országgrészi vezetősége túllépte hatáskörét, amikor a szóbanforgó mozgalmat kezdeményezte. Ez egyébként kivülágit abból is, hogy amennyiben a Lupas által képviselt álláspont helyes, úgy az antirevizionista liga központi szervezete nem teljesítette köteleességét, hiszen nem központilag szervezte meg Mota emlékülését. Tehát vagy Stelian Popescut lehet vádolni kötelességmulasztással, vagy pedig azt kell hinni, hogy Lupas ur tulságosan is féltékeny a vezető pozíciók birtokosaival szemben.“

A lap ezután idézi a körlevelet, majd végül kijelenti, hogy az antirevizionista liga, mely az összes politikai pártokból álló embereket felöleli, nem avatkozhat be egy ilyen problémába és legkevésbé sem engedheti meg, hogy a spanyol kérdésbe a tanuló ifjuságot is bevonják, mint ahogyan azt a körlevél az emléküléppély megrendezésénél kívánja. Nem engedhető meg, hogy ez a szervezet bizonyos jobboldali pártok fiókszervezetévé alakuljon át. Mota megemlékezését a Totul pentru Tara-ra kellett volna hagyni, aki tudni fogja kötelességét. Lupas professzornak azonban nem szabad belekeverné az antirevizionista ligát ebbe a kérdésbe, ha nem másért, hát azért, mert még a vasgárda is szemére vetheti, hogy más tollával ékeskedik.

Mindenkinek

legdrágább kincse az

Egészség

hogy biztosan megörizhesse. Olvassa rendszeresen az Egészség című közegészségügyi folyóiratot. Megjelenik egyszer havonta, előfizetési díj egész évre 110 lej. Megrendelhető a kiadóhivatálnál Cluj, Calea Regele, Ferdinand 56. Telefon 972. Kérjen mutatványszámot.

Riport a „Goldmark“-zenekar összpróbájáról...

*

Cluj, január 29. (Az Uj Kelet tud.) A teremben mozdulni is nehéz. Hatvan muzsikussal a kottatartók előtt: zenekari összpróbát tart a Goldmark. Hatvan hangszeres, sivit és dörög. Izgatott hangulat, feszültség, hiszen az első összpróba a február negyedik hangverseny előtt. Itt vannak a fuvósok. Köztük két saját nevelésű fiatalember, akik akkor kezdtek tanulni, amikor a Goldmarkot megszervezték. Ilyen rövid idő alatt hét koncertképes új fuvóst neveltek maguknak, de olyan zenészeket, akik később még is élhetnek a hangszerükből. Eddig minden zsidó családnak gyermeke zongorázni és hegedülni tanult. A Goldmark ráneveli a zsidó gyerekeket a fuvós hangszerek szeretetére. Ez egy módja a produktivizációnak. De itt van a saját nevelésű dobos, a schlagwerker, a bőgős, akik ugyan nem ebből akarják megélni, de egyelőre szolgálni tudják vele a Goldmark ügyét. Még így is vendég fuvósokat kell igénybe venni, ami sok pénzbe kerül.

A zene az, ami összehozza az embereket. A nagyfőnök a kisdíjakkal, az orvos a temp lomi kórus karmesterével, a kereskedő a saját inasával. Itt nincs egyéb csak buzgalmas, komoly munka: zsidó zeneművészetet csinálni. Olyan munka, amely már társadalmi valósága a városnak. Látom itt a hölgyeket, akik a zenélő férjüket várják, az urukat, akik szorgalmas feleségeik miatt ülnek itt, a késő éjjeli órákig.

Boskovics Sándor már a dobogón áll, mellette Fejér Sándor, az I. koncertmester rokonszenves feje látható. Általános hangolás, az ember feje szédül a rossz akusztikájú kis teremben a sokféle hangszer lármajától. Aztán erélyes kopog a karmester és megkezdődik a próba. Enescu I. román rapszódiaja. Lány doina-dalam száll ki a klarinétból, aztán beleszól az oboa, mintha Transzilvania vén hegyei között versenyt furulyázna két pásztor. Aztán belezúg a „tutti“, a teljes zenekar és a pompás Enescu kompozíció kialakul, többszöri kopogás, a karmesteri magyarázatokra ismétlések után, a legnagyobb román zeneszerző Enescu George egyik remekműve épül fel előttünk. Hallatlanul finom árnyalatokat kell kihozni belőle és a zenekar fegyelmezetten, meglepő rutinnal és értelemmel követi mindenben a szerző akaratát, amit itt a karmesteri pálca teljes hivatottsággal képvisel...

A zenészek megtapsolják a karmestert, a karmester gratulál a zenészeknek. Egy-két perc szünet után pedig Bloch Baal Sem niggunjának próbája következik. Boskovics Sándor hangszerele át zenekarra. Fejér Sándor meleg, színes játékába kapcsolódik be a zenekar.

Kitűnő tehetséges hegedűs ez a Fejér Sándor. Nyugodt, előkelő játékmódor, finom arányérzék, könnyed technika. Mély-séges zsidó hangulatot sít a hegedű, a zenekari aláfestés mellett még jobban ki-

hangsúlyozódik a mű mély chaszidikus szimbóluma. Majd újabb néhány perces szünet után a műsor egyik leghatásosabb műve, Bruch g-moll hegedűversenye zeng fel. Fejér Sándor itt igazi fényt adhatja. A Bruch hangversenyben remekül érvényesülhet a hegedűsi kvalitás: Fejér főlényes tudással és felkészültséggel játssza

ezt a darabot, amelyet már részére művészi belső élmény. Pompásan megy minden, a zenekari kíséret a legjobb professzionista zenekari nívón.

És végül Beethoven csodálatos tánc-színfóniájának első két tételét hallgatjuk meg. A harmadikra már nem is kerül sor: a zenekar együtt van.

A Goldmark zenészei boldogok. Kemény munka gyümölcseit szüretelik, amikor a zenekar a hivatása magaslatán van. Szinte hihetetlen, hogy ezek az emberek mennyi lelkesedéssel és milyen fáradhatatlanul törekedjenek művészi produktív munkájukra és csak a művészetért.

KÖZGAZDASÁG

Az első évnegyedben is Németország vezet Románia szállítói sorában

Bucuresti, január 29. (Az Uj Kelet tud.) Közöltük, hogy a devizadisponibilitásból a közeljövőben az idei év első negyedére szóló behozatali engedélyeket kiosztják. Ez a devizadisponibilitás Románia szállítói között a következőképp oszlik meg:

Németország	600,000,000 lej
Olaszország	560,000,000 „
Ausztria	500,000,000 „
Csehszlovákia	450,000,000 „
Anglia	284,000,000 „
Franciaország	270,000,000 „
Magyarország	245,000,000 „
Svájc	200,000,000 „

Belgium	150,000,000 „
Hollandia	82,000,000 „
Törökország	80,000,000 „
Görögország	80,000,000 „
Lengyelország	30,000,000 „
Jugoszlávia	30,000,000 „
Egyesült Allamok	30,000,000 „
Palesztina	15,000,000 „

A felosztásban Spanyolország, Svédország 20-20 millió lejjel, Dánia 25 millióval, Egyiptom 15 millióval, Szíria 10 millióval szerepelnek, a többi állam importkötvényt még kisebb.

A fonttartozások teljes befizetését követi a jegybank. A Bancaat az angol arierat-tartozásokkal kapcsolatban oly értelmű rendelkezést adott ki, mely szerint a befizetéseket a teljes hátralékos összegre kell teljesíteni. Ez az intézkedés igen hátrányosan érinti a romániai adókat, amennyiben a fonttartozásaik ellenértékét üzleteikbe investálták és ezen összegek egyszerűen való kivonása nehézségeket okozhatnának. Az adóskok egy része most közvetlen tárgyalásokat kezdeményezett angol hitelezőivel részletfizetési megállapodás létrehozására.

Az új iparvállalatok adómentessége. Az egyenes adótörvény 36. szakasza szerint az iparvállalatok az első öt évben mentesek az ipari adó alól, amennyiben rentabilitásuk nem haladja meg az évi 8 százalékos tiszta jövedelmet. Amennyiben a rentabilitás 8-10 százalék között van, az adó felét fizetik. Ugyanezen törvény 41. paragrafusa szerint az újonnan alakult részvénytársaságok adó-

ját az első két évben provizórikusan állapítják meg, mindaddig, míg első mérlegüket nem publikálják. Fenti intézkedésekkel ellentétben a pénzügyigazgatóságok nagy része, köztük a cluji is, a részvénytársasági alapon működő és fenti adómentességre jogosított iparvállalatokat provizórikus adóval róttá meg, melyek a kiróvást megfellebbezték. A pénzügyminisztérium most közzétette az intézkedést a cluji pénzügyigazgatósághoz, melyet utasít, hogy az 1936-7. évi ilyenmű tévesen kirótt adók behajtását függeszték fel, mindaddig, amíg az érdekelt iparvállalatok első mérlegüket publikálják és ennek alapján megállapítható lesz, hogy a rentabilitás alapján számot tarthatnak-e az adómentességre vagy sem.

A jelzálogkölcönök költségbiztosítékai nem esnek bélyegilleték alá. A helyi pénzügyintézetek megtámadták a bíróság előtt a cluji pénzügyigazgatóság oly kivétéseit, melyekkel a jelzálogkölcönök költségbiztosítékait is bélyegilleték alá vonták. A pénz-

Könyvek Folyóiratok Diszertációk

a legmodernebb kivitelben készülnek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdájában Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 8-61.

ügyigazgatóság ezen intézkedését az 1936. évi 49. számú Mon. Of. megjelent központi bélyegbizottsági döntésre alapozta. A cluji járásbírósg egy konkrét eset kapcsán ki-mondotta, hogy ezen költségbiztosítók fel-tételes hatályú kötelezettségvállalást jelen-tenek, melyek a transzilvániai jogszoké-szerint a bíróságok megállapításaitól függ-nek, ellentétben a regáti rendszerrel, ar-előre megállapítják a szerződő felek a k-csön folyósításakor, hogy nemfizetés eset-ében az adós milyen költségeket tartozik fize-ti. A járásbírósg döntése szerint tehát a k-t-ségbiztosítók után nem kell bélyegilleték-t fizetni. A bírói ítélet a központi bélye-gbizottság döntésének érvénytelenségét j-lenti.

Perlekednek a sodronyfonógyárak. sodronyfonógyárak mintegy két évvel-előtt kartellbe léptek és a megállapodás-alapján több üzem nem termelő gépeit lepe-csételték. A szezon megkezdésekor azonban a kartell felborult és egyes cégek, melyekne-gépei le voltak pecsételve, áru nélkül marad-tak. Emiatt a kárt szenvedett vállalatok kártérítési perrel léptek fel a kartell-tagjai ellen. A brasovi Hettmann cég 150.000 lej kártérítést keresett fel a kartell-tagok ellen. Értesülés szerint más gyár is hasonló akcióra készül.

Bírói döntés az autbuszvállalatok felelő-ségéről. Mera & Co Rt. autbusztársaság ellen egyik utasa elveszett személypoggyi-száért 22.000 lejes kártérítést pert indított. A perben a vállalat arra hivatkozott, hogy a személyjegyre nyomtatott szöveg szerin-csak külön poggyászzjeggyel feladott csoma-gért felel és akkor js maximálisan kg-ként 50 lej összeggel. Ez a kikötés a szállítási-vállalat és a fél között létrejött szerződés-nek tekintendő. Felperes arra hivatkozott, hogy a jegyet az autbusz elindítása után vette kézhez és így arról előzetesen tudó-mása nem volt és reá nézve nem kötelező. A bíróság a felperesi álláspontot fogadta el, kimondva, hogy a szállítási vállalatnak zel-tételeiről a közönséget előre értesítenie kell.

Az impotencia kezelése

„A szervezetet ostromolni, nem jelenti azt kigyógyítani“, mondta egyszer a nagy Char-cot. Ez az igazság sehol nem olyan tanác-s, mint az impotencia kezelésének esetében. Ezért ajánlják a „Reton“ tablettákkal való kezelést, mely a férfi részére a fiatalság erejét szerzi vissza.

A „Reton“ hatása csak a kezelés harmadik napján észlelhető. Ebből látható, hogy a „Reton“ nem közönséges ingerlő szer, hanem egy olyan gyógyszer, amely az impotencia okait szünteti meg.

Ez a hatás a gyógykezelés egész időtar-tama alatt és 8-10 nappal később is me-marad.

Ezért ajánlatos azoknak a férfiaknak állandóan férfierejük birtokában ak-csak maradni, hogy 21 napig egy „Reton“-kurát tartsanak. Egy 9 napos szünet után újra kezdehetik a kurát s így tovább.

Egy tubus ára 25 tablettával 98.- lej. Kapható az összes gyógyszertárakban és drogériákban.

Vidékre Lei 110 előzetes beküldése esetén szállítunk. Vezérképviselet: E. & L. Cloara, Bucuresti III. Str. Speranței No. 37.

HAR ZION HAR CARMEL

Egyedüli hajójárat, mely palesztinai lobogóval közlekedik Románia és Palesztina között. Rendszeres utas- és áruszállítás.

A legközelebbi hajóindulások Constantából Haifába:

Har Zion	február 4	Har Zion	február 18
Har Carmel	február 11	Har Carmel	február 25

Jegyek kaphatók az

Uj Kelet utazási osztályánál

„Kedem“ utazási iroda

transzilvániai és banati vezérképviseleténél.

Teherszállítási ügyekben a

Lazar Bercovici Constanta

vezérügynökség szolgál felvilágosítással. Casuta Postala 65. Tel. 174. Táviratcim: Bercola

Sajtó alatt

Majrovits Méir Jehuda

„Hazatérés“

a Ma zsidó regénye

Francot agyontámogatják a németek

Nem tud segíteni Németország az élelmiszerhiánnyal küzdő felkelőkön

A felkelők vezérkara nem bírja a német tisztek „arroganciáját és szerénytelenségét”

Ujabb nagyszabású győzelmet jelent a kormány

London, január 29. A News Chronicle c. lap részletes riportban számol be a spanyol fronton harcoló hadseregek helyzetéről. Franco tábornok hadseregében jelenleg 25 ezer jól kiképzett és felszerelt német katonának tartja a felkelők főhadiszállása és nem akarja a fronton felhasználni őket. Ennek az az oka, hogy Francónak szomorú tapasztalatai vannak a német katonák magatartása felől az ütközetekben és különösen az aktív német tisztekről, akik a csapatvezetést vezénylik. A német tisztek arroganciája és szerénytelensége, valamint az egységes tervben való munka elleni tiltakozásuk a legnagyobb nehézségeket okozta a felkelő-parancsnokságnak. Berlinből érkező ismételt közbenjárások sem tudták a helyzetet változtatni és Franco kénytelen viselni a német „ballasztot”, mert különben az a veszély is fenyegeti, hogy elveszti a német repülők támogatását, pedig ez a felkelő-hadsereg legfőbb támasza. Jelenleg mintegy háromszáz német repülőgép van Spanyolországban, mely a felkelők felsőbbbbségét biztosítja a kormányparti repülők fölött.

Még a „német támogatásnál” is nehezebb feladat Franco számára a lakosság és a hadsereg élelemmel való ellátásának kérdése a burgosi kormány területén.

A helyzet sokkal súlyosabb, mint a közvéleményben általában, mert sem Németországnak, sem pedig Olaszországnak nincs elegendő készlete még a saját lakossága számára sem, nemhogy a spanyol szükségleteket fedezni tudná. Az a terv, hogy külföldi piacokon vásároljanak élelmiszert a felkelők számára, nem valósulhatott meg Schacht dr ellenkezése miatt, aki kategorikusan visszautasította, hogy a vásárlások számára devizákat bocsásson ki.

A News Chronicle munkatársa ezután a kormányparti csapatok helyzetét írja le. Megállapítja, hogy itt a helyzet érezhetően javult.

A kormánycsapatok parancsnoksága feloszlatta az összes fegyelmetlen, milícia-tagokból álló osztagokat, amelyeket jól megszervezett és kitűnően felszerelt csapatokkal helyettesített. Az első hatása ennek a reformnak az volt, hogy a kormányparti csapatok fegyelmeztettebbek lettek. Itt a front egységeinek együttműködése megvalósulhatott.

Teljesen átszervezték az idegen önkéntesekből álló ezredeket is. Az utóbbi időben a különböző egységeknél több mint 12 ezer külföldi önkéntest osztottak be. Az önkéntesek vesztesége igen nagy, állítólag a Madrid körüli harcokban tízezer önkéntes esett el.

A londoni lap munkatársa a továbbiakban megcáfolta azt az állítást, hogy a főváros birtokáért folyó harcokban mérgező gázokat használtak volna. A gázok használata annál is inkább lehetetlen, mert a hadállások olyan közel fekszenek egymáshoz, hogy a gázzal harcoló felek önmagukat is elpusztítanák.

A kormánycsapatok visszafoglalták a Madridtól nyugatra elterülő parkot

A Havas madridi jelentése rámutat arra, hogy a Madridtól nyugatra elterülő park majdnem teljesen a kormány kezében van. A milícia az éjjel az esőzés dacára megrohmozta az ellenséges állásokat és rövid,

de elkeseredett küzdelemben visszazorította a felkelőket, majd rögtön hozzáfogott az új állások kiépítéséhez. Emeli a milícia teljesítményének értékét a rendkívül rossz időjárás, a sötétség és az, hogy az ellenség állandó gépfegyvertűzésben kellett azt végrehajtani.

A kormány hivatalos közleménye szerint a milícia tegnap elfoglalt egy felkelő lövészárkot, amely háromszáz méternyi távolságra volt a Del Amo madridi egészségügyi intézettől.

A baszk nemzeti tanács közlése szerint

Eibar és Orduna körzeteiben az ellenség kisebb haditevékenységet fejtett ki. Puska-tűz és tüzérségi párbaj folyt itten. Az ellenség Mont Ascensionnál levő állásaiból gépfegyvertűzést hallottunk, ami azonban nem ellenünk irányult. Ez arra enged következtetni, hogy a felkelők egyes frakciói között harcok dőlnek.

A felkelők északi hadseregének közleménye szerint az állandó esőzés megakadályoz minden hadműveletet. A déli fronton a felkelők elfoglaltak két falut és Granada tartományban még egyet.

Vasárnap délben a timisoarai piactéren prédikál Petrache Lupu

Az egyházi és polgári méltóságok fogják Timisoarán fogadni a maglaviti csodapásztort

TIMISOARA, január 29. (Az Uj Kelet tud.) A sziguranca bucaresti vezérfelügyelősége átírta közölte a timisoarai hatóságokkal, hogy a Petrache Lupu timisoarai látogatása ellen kiadott belügy-minisztériumi tilalmat feloldották és a maglaviti pásztorok megengedik, hogy prédikáljon Timisoarán.

Petrache Lupu vasárnap reggel hét órakor érkezik Timisoarara, a maglaviti egyházközösség tíz tagjának kíséretében. Állítólag dr. Andrei Mager aradi görögkato-likus püspökkel az élén, a hatóságok és a klerus képviselői, valamint a templomi kórusok fogják várni a timisoarai pályaudvaron a „csoda pásztor”.

Petrache Lupu dr. Mihailescu-Timis ismert ügyvéd és újságíró lakásán fog megszállni. Dél előtt 9 és 10 óra között a templomokat fogja meglátogatni, majd déli 12 órakor a nagy piactéren tart prédikációt.

Két órakor ebédet adnak a szegényeknek, míg négy és hat óra között azokat a betegeteket fogja meglátogatni a maglaviti pásztor, akik nem hallgathatták meg beszédét. Petrache Lupu előreláthatólag vasárnap este, vagy hétfőn reggel utazik el Timisoaráról.

Dobrescu Demeter nagy beszédben követelt emberséges bánásmódot a romániai zsidóság számára

A főváros volt főpolgármesterének beszéde a kisebbségi és zsidókérdésről

Bucuresti, január 29. (Az Uj Kelet tud.) Dobrescu Demeter, a főváros volt főpolgármestere, tegnap a Baraseumban hatalmas beszédet mondott a romániai kisebbségi kérdésről. Dobrescu felemelte szavát a fajelmélet ellen, mely az emberi agy eltévelyedése és nem más közönséges politikai szélhámoságnak.

Ennek az elméletnek Romániában, ahol annyiféle nép él, semmiféle értelmé nem lehet.

Igaz, hogy a mai gazdasági helyzetben az ország nem fogadhat be új jövevényeket határai közé, mert amikor a gazda éhenhal, nem láthat szívesen vendégeket. De mit csinálunk azokkal, akik történelmi körülmények folytán velünk egy országban születtek, élnek és halnak? Mindig azt a véleményemet hangsúlyoztam, hogy

a legjobb eszköz a kisebbségek kezelésére, ha az igazság és tárgyilagosság jegyében mutathatjuk meg nekik, hogy nálunk állandó demokráciára számíthatnak.

nem pedig, mint a határokon túl, Kun Bélára, Horthyra és Leninre. Ez volt Románia nemzeti időszakának elmélete. Most azonban eljutottunk a sovinszta korszakhoz, amikor az érzelmeik elviselhetetlen szenvedélyekké válnak.

A sovinizmus ideológiai alapja a vértisztasága, viszont ez az elmélet a korunkra szomorúan jellemző szélhámoság. Minden nemzetbeli hazafinak mondhatom: szeressétek országotokat egész lelketekből, de őrizkedjétek attól, hogy véretekkel analizis alá bocsássátok. Ugyancsak a sovinizmus támaszául használják fel, hogy a kisebbségek nemzeti veszedelmet jelentenek az ország számára. Furcsa ez az elmélet, hiszen nálunk bulgárul írtak és görögül beszéltek és emellett a 18 millió lelket számláló Románia nemzeti szellemű és jellegű maradt. A sovinszták másik téves hite, hogy a zsidó nép nem alkalmazkodó, hogy nem asszimilálódik. A legnagyobb egyetemes törvény a körülményekhez való hasonulás. Ez azonban csak akkor érvényes, ha a környezet befogadja a zsidókat. A természet az édesvízben élő halak számára lehetővé tette, hogy sósvízben is megéljenek. Nem létezhetik olyan lény az emberiség kebelében, mely ne lenne alkal-

Grippa megelőzésére használjon Togal-t, 3 tablettát naponta. — Teljes siker Grippa megbetegedés esetén gyorsan gyógyít a

Togal

Elismertettségajánló és

bakteriumölő.

A TOGAL - szerencsés összetételénél fogva - mint kitűnő belső fertőtlenítő erősen lázcsökkentő hatása.

A betegség kiújulásától megóvja Önt a rendszeres Togal kezelés. — Kérdezze meg orvosát. Gyógyszertárakban és Drogériákban. Lei 52. — és Lei 130. — A Togal-tabletta svájci készítmény.

mazkodó. Olyan elméleteket állítottak fel, hogy az emberiség nem asszimilálhatja a zsidókat. Az igazság, hogy a zsidóság elmentében áll a kényuralmakkal, mert demokratikus felfogása. Innen ered a zsidóság elleni gyűlölet, mely egyben a demokrácia elleni gyűlölet is. Az antiszemizmus a kényuralmak elnyomásából születik. A zsidó faj volt a célpontja minden képtelen hazugságnak. Nem igaz tehát, hogy a zsidóság ne tudna alkalmazkodni, de ennek az a feltétele, hogy toleránsak és megértők legyünk velük szemben.

A belföldön élő zsidóság helyzetére viszsza térve Dobrescu feltette a kérdést: Mit csinálunk azokkal, akik már elnyerték a román állampolgárságot? Őljük meg őket? Országunk érdeke, hogy megmutassuk, összekovácsolódott, fegyelmzett, demokratikus és emberséges nemzet vagyunk. A zsidóknak viszont élni kell politikai jogokkal és azok mellé a románok mellé kell állaniok, akik őket őszintén támogatják.

Az osztrák semmitőség formai okokból elutasította Farcasanuné gyilkosának semmiségi panaszát

Bécs, január 29. A semmitőség formai okokból elutasította Strasser, Farcasanuné gyilkosának semmiségi panaszát. Ennek dacára február 3-án a semmitőség dönt afelett, szándékában állott-e Strassernek meggyilkolni a román uriaszonyt.

A népfrent ellen beszélt a belga külügyminiszter

Brüsszel, január 29. Spaak belga külügyminiszter egy négyülésem nagy beszédet mondott, amelyet gyakran félbeszakított a kommunisták és szocialisták tüntetése. Beszédében hangsúlyozta, hogy Belgium lakosságának egyharmada hűség a demokráciához, másik harmada fasiszta, a harmadik pedig határozatlan. Óvakodunk kell attól, hogy ezt a tömeget a fasizmus, vagy kommunizmus dilemmájára élé állítsuk. Ezért a népfrent indokolt lehetett Franciaországban, vagy Spanyolországban, de vissza kell utasítanunk Belgiumban.

Habsburg-összeomlás

Bruno Brehan megrázó történelmi regényei. „Egy kezűvel — Apis és Este” 408 lap, 172 lej. „A kátféll és letűnt” 436 lap, 172 lej.

LEPAGE-nál, CLUJ

Posta utasítással. — Kérje az új könyvvezetők teljes jegyzékét!

HOL?

szerezze be minden gyógyszerész legutánjában embalgéhoz szükséges cikkei?

CSAK!

a „VULTURUL” cégnél CLUJ, Calea M. Foch 7. Telefon 308, mert

OTT!

lesz legjobban és legpontosabban kiszolgálva összes embalgéhoz szükséges cikkeket, megkímélve több céggel való költséges levelezéstől és tárgyalástól.

SPORT

Az asztalitenisvilágbajnokság első napján Románia ellenfelei: Litvánia, Jugoszlávia és Lengyelország

A hölgycsapatversenyben Románia az első napon Németországgal, Angliával és Belgiummal játszik

Cluj, január 29. (Az Uj Kelet tud.) A február 1-én, Bécs mellett Badenben rendezendő asztalitenisvilágbajnokságra annyi nevezés érkezett, hogy az idei világbajnokság mezőnye minden eddigi világvérsenyt felülmul. A férficsapatversenyre 13 nemzet, a női csapatra 10 nemzet, férfigyesben 93 versenyző, női egyesben 50 versenyző, férfipárosban 47 pár, vegyespárosban 46 pár és végül a női párosban 23 pár indul.

A férficsapat világbajnokságért, amelyet a Weything serlegért játszanak, ahol Romániának a legtöbb esélye van, a román csapat február 1-én, a világbajnokság első napján Litvániával, Jugoszláviával és Lengyelországgal játszik. Az asztalitenisvilágbajnokság küzdelmeinek részletes programja a következő:

Férficsapatbajnokság

Február elsején délelőtt: Ausztria—Jugoszlávia, Magyarország—Németország, Csehszlovákia—Lengyelország, Románia—Litvánia, Franciaország—USA, Egyiptom—Anglia, Németország—Belgium. Délután: Ausztria—Lengyelország, Magyarország—Anglia, Csehszlovákia—Belgium, Románia—Jugoszlávia, Franciaország—Egyiptom, Litvánia—USA, Csehszlovákia—Németország, Magyarország—Belgium. Este: Ausztria—Németország, Magyarország—Csehszlovákia, Egyiptom—Litvánia, Románia—Lengyelország, Franciaország—Anglia, Jugoszlávia—USA, Ausztria—Belgium.

Február másodikán, délelőtt: Ausztria—Anglia, Magyarország—USA, Románia—Csehszlovákia, Németország—Egyiptom, Franciaország—Lengyelország, Jugoszlávia—Litvánia, Magyarország—Belgium. Délután: Ausztria—Litvánia, Magyarország—Lengyelország, Csehszlovákia—Jugoszlávia, Románia—Franciaország, USA—Egyiptom, Anglia—Németország. Este: Anglia—Belgium, Ausztria—Csehszlovákia, Románia—Magyarország, USA—Németország, Lengyelország—Egyiptom—Franciaország—Jugoszlávia, Anglia—Litvánia, USA—Belgium.

Február harmadikán, délelőtt: Ausztria—Egyiptom, Magyarország—Litvánia, Csehszlovákia—Franciaország, Románia—USA, Jugoszlávia—Németország, Lengyelország—Anglia, Jugoszlávia—Belgium. Délután: Ausztria—Franciaország, Magyarország—Jugoszlávia, Csehszlovákia—Litvánia, Románia—Egyiptom, Németország—Lengyelország, Anglia—USA, Belgium—Lengyelország. Este: Románia—Ausztria, Magyarország—Egyiptom, Csehszlovákia—USA, Litvánia—Lengyelország, Franciaország—Németország, Anglia—Jugoszlávia, Belgium—Franciaország.

Február negyedikén, délután: Ausztria—USA, Magyarország—Franciaország, Csehszlovákia—Egyiptom, Románia—Anglia, Jugoszlávia—Lengyelország, Németország—Litvánia. Este: Belgium—Litvánia, Magyarország—Ausztria, Jugoszlávia—Egyiptom, Csehszlovákia—Anglia, Románia—Németország, Franciaország—Litvánia, Lengyelország—USA, Románia—Belgium.

A női csapatverseny

A Corbillon serleggel jutalmazott női csapatversenyek időbeosztása a következő:

Február elsején délelőtt: USA—Franciaország, Anglia—Csehszlovákia, Románia—Németország, Belgium—Magyarország, Ausztria—Jugoszlávia. Délután: Ausztria—Belgium, Magyarország—Németország, Románia—Anglia, Csehszlovákia—Franciaország, USA—Jugoszlávia. Este: Ausztria—USA, Románia—Belgium, Németország—Csehszlovákia, Anglia—Franciaország, Magyarország—Jugoszlávia.

Február másodikán délelőtt: USA—Anglia, Németország—Franciaország, Belgium—Csehszlovákia, Magyarország—Ausztria, Románia—Jugoszlávia. Délután: Magyarország—USA, Románia—Ausztria, Franciaország—Belgium, Németország—Anglia, Csehszlovákia—Jugoszlávia. Este: USA—Németország, Belgium—Anglia, Ausztria—Csehszlovákia, Románia—Magyarország, Franciaország—Jugoszlávia.

Február harmadikán délelőtt: Románia—USA, Magyarország—Csehszlovákia, Franciaország—Ausztria, Németország—Belgium, Anglia—Jugoszlávia. Délután: USA—Belgium, Ausztria—Anglia, Magyarország—

Franciaország, Románia—Csehszlovákia, Németország—Jugoszlávia. Este: Magyarország—Anglia, Csehszlovákia—USA, Románia—Franciaország, Németország—Ausztria, Belgium—Jugoszlávia.

A játékidő a következő: délelőtt fél 9—déli 1-ig, (romániai időszámítás szerint fél 10 órától—déli két óráig), délután 2 órától—fél hétig (romániai időszámítás szerint: délután 3 órától—fél nyolcig), este fél nyolctól—éjfélig 12 óráig (azaz fél kilenctől—éjfélig egyig.)

A CAQ-Crisana külföldi turán levő vegyes csapatának két oszlopa kidőlt. A bordeauxi mérkőzésen Dávid a szemén, Bodola a száján szenvedett sérülést. A két sérült játékost Párizsban radikális kezelések vetették alá.

Sepi a Ripensában? Timisoarai sportkörökben biztosan állítják, hogy Sepl, egykor a Cluj Universitatea, utóbb a Venus játékos, aki jelenleg felfüggesztés alatt van, a tavaszi szezonnal kezdődőleg a Ripensia játékos lesz. Hír szerint a Ripensia és Venus között minden tekintetben létrejött az erre vonatkozó megállapodás.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROMÁN OPERA MŰSORA

Szombat, január 30 (este): Pillangókisasszony. (Teiko Kiwa, a világhírű japán szopránnal.)

Vasárnap, január 31 (este): Vigözvegy. Hétfő, február 1: Horia.

Szerda, február 3: A bucaresti Comedia Színház turnéja. (Lény Caler).

Péntek, február 5: Az eladott menyasszony. Szombat, február 6: Piros rózsák. (Iskolai matiné.)

ROYAL MOZGO MŰSORA:

Két kitűnő premier egy helyért: I. Fehér éjszakák. A legújabb világsikerű szovjetfilm Dostojevski regénye után. Román és magyar felirattal. II. Colorado főnöke. A legújabb és legizgalmasabb cowboyfilm. Előadások kezdete: Fehér éjszakák 3, 6 és 9 órakor. Colorado főnöke 4.30, 7.30 és 10.30 órakor. Műsor előtt a legújabb Fox híradó.

Mi újság a zsidó sportvilágban?

Sportközlemények a palesztinai rádióban. A jeruzsálemi rádióleadó állomás sportrevüt állított be műsorába. Minden vasárnap este 9 órai kezdettel Atadi, a Makkabi vezetőségi tagja a hét sportjéről tart revüt.

A chilei Makkabi egyéves fennállását jól sikerült sportrendezvényekkel ünnepelte. A rendezvény főatrakciója a zsidó sportegyesület 35 kitűnő képzettségű tornászának bemutatása volt, majd a Baskett-ball együttes játszott.

A bécsi Hakoah uszókorszakosztályának komoly utánpótlás-nevelésre jellemző, hogy a bécsi ifjúsági bajnokságban a Hakoah ifjúsági csoportja 73 ponttal a második helyen végzett.

A bécsi Hakoah azonban más sportágakban is kitűntet magát. Így ökölvívókorszakosztálya is az első bécsi egyesületek közé tartozik. Legutóbb a Hakoah gárdája biztos győzelmet aratott a Wieden és Postsport kombináltja ellen.

A világbajnokságot nyert asztaliteniszpár hölgytagja, Klein kisasszony, a brünni Makkabi tagja. Partnere, mint ismeretes, Hamr volt. (A tavalyi asztalitenisvilágbajnokságról elmaradt vegyespárosról van szó, amelyet nemrég játszottak le a cseh és magyar párok. Szerk.)

A németországi Makkabi asztaliteniszbajnokságait február 7-én bonyolítják le a leipzig Barkochba rendezésében.

EDISON MOZGO MŰSORA:

Csodaműsor: I. Stan és Bran skótok. Nevető orkán. Román és magyar felirattal. II. Tarzan bosszúja. Ken Maynard-dal. III. Brasovi majális.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné. Köz-kivánatra: Nyomorultak. Harry Baurral. Ez alkalommal Clujon utoljára.

MUNKÁJ MOZGO MŰSORA:

Csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap 3, 6, 9 órakor román-magyar felirattal: I. Pygmalion. (Virágars-lány). Társadalmi film. Fősz.: Jenny Jugo és Gustav Gringens. II. Lengyelvér. Fősz.: Anny Ondra és Ivan Petrovits. Helyárak: 10 és 12+3 lej.

Vasárnap délelőtt 11.20 matiné: Az anyai kéz

Orvos! Mérnök! Gyár!

Minden német (25% redukción!), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nél Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-től, Cluj, jelezve mely szakma érdekli.

TÖBB MILLIÓ ELADOTT ÜVEG bizonyítja nagyszerű hatását. Használja e?

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY MEGBIZHATÓ MÁRKA

Ma már meg sem számíthatók azok a személyek, akik naponta Urodonált szednek. Viszont azoknak az orvosoknak sikere, akik rendelik, állandó és tartós. Használata után a közérzet kellemes, jókedvűek vagyunk, fiatalabbnak érezzük magunkat és megszabadulunk azoktól az indiszpozícióktól, amelyek kellemetlenné teszik életünket. Megállapított tény, hogy az Urodonál—eltérőleg számos más gyógyszerrel, amelyek csak szervezet egyes részeire hatnak—tökéletesen kiválasztja és eltávolítja a húgysavat, a húgysavkristályokat, a Cholesterint, az oxálsavat, mindennemű salakot és baktériumcsirát. Megszabadítja a májat a vértől, ismét visszaállítja a vesék átszűrő képességét, szabályozza a vérkeringést, helyrehozza az öregedés által létrejött kopásokat a szervezetben, megóvja az egészséget.

APHATÓ GYÓGSZERTÁRAK ÉS DROGERIÁKBAN

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, január 30.

Bucuresti. 6.50: Torna, zene, szakelőadás, orvosi tanácsadó, hírek. 13.10: Déli zene, kis rádiózenekar. 18.15: Katonazene. 19.10: Julea Vazul zenekara, előadás. 21.15: Jazz zene. 22.45: Könnyű- és tánczene.

Budapest I. 7.45: Torna, lemezek, étrend. 11: Hírek. 11.20: Felolvasások. 13.05: Ének zongorakísérettel. 13.30: Hírek. 14.30: Zenekar. 15.45: Hírek. 17.15: Mesék. 17.45: Hírek. 18: Rádiózenet. 19.30: Szalonötös. 19.20: [Előadás]. 19.45: Cimbalom zongorakísérettel. 20.10: Elbeszélés. 20.40: Operaház zenekara. 21.40: Hírek. 22: Rádió-bál. 1.05: Hírek.

Budapest II. 18: Hanglemezek. 19.40: Előadás. 20.25: Hegedű zongorakísérettel.

Bécs. 8.10: Filmlémezek. 11.50: Parasztzene. 13: Könnyű lemezek. 14.15: Szimfónia. 15: Lemezek. 16.30: Dalegyet. 17.45: Ki-vánságlemezek. 19: [Népdalok. 10.15: Zongoraverseny. 23.25: Jazz zene.

Varsó. 7.50: Lemezek. 12.30: Dalok. 13.03: Fuvólemezek. 16.15: Szórakoztató zene. — 18: Szoprán és mezzoszopránkettős. 20.45: Táncost dalokkal.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állatkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbeli megjelöléssel van.

Románul tudó jóírású nőt felvesz Unio özfestőde. Str. Bucovina 32.

Román, német, angol nyelvórákat adok. Cim a kiadóban.

Jól bevezetett kereskedelmi képviselő, aki birtéttel az egész ország területét utazza, jutalékos alapon képviselőket keres. „Aglis” jellegre a kiadóba.

Egy jótékonnyal levő metronom megvételre keresetük. Grünwald, Str. Gofdu 9.

300 értékes festményt helyszíne miatt, minden elfogadható árban kiárusítunk. Képek árát mélyen leszállítottuk. „Pax” Cluj, Cal. Victoriei 6.

Clujon a legforgalmasabb helyen fűszerüzlet jó vevőkörrel, más elfoglaltság miatt, siürgösen eladó. Bővebbet: Jakob, Regele Ferdinand 53.

Hölgyek figyelmébe! Villany-, víz- és vasodolást, hajfestést, parókát művésziessénn készítünk. G. Lotti, Cal. Regele Ferdinand 3.

Okleveles szeszgyárvezető, autorizált, sok évi nagyipari gyakorlattal alkalmazást keres. Megkeresést „Szeszgyárvezető” jellegre a kiadó továbbítja.

Férjhez menne izr. tisztviselő lány 100.000 lej készpénz és 5000 lej havi fizetéssel oly egzisztenciával rendelkező 32—38 éves urimemberhez, aki mellett fenti állását megtarthatja. „Harmónia” jellegre.

Keresek 6 éves kislányomhoz románul, németül beszélő intelligens fiatal lányt. Fényképes ajánlatokat kér Hedvig műmalom, Targumures.

Cipőkereskedőség, csakis önálló, ügyes eladó, perfekt román március 1-re felvétetik, szombat megtartásával. Grünfeld Satu-Mare.

Zongora, modern Stingl-gyártmány eladó. Dr. Grósz, Regele Ferdinand 11.

Melyik biztos egzisztenciájú izr. urimember, 40—55 éves korig venne feleségül csinos 35 éves gyermektelen izr. özvegy uriaszonyt, ki neki jó felesége, esetleg gyermekeinek szerető anyja lenne. Hozománya 150.000 lej készpénz, két szoba konyha berendezés. Jelleg: „En is árva voltam”.

Keresünk megvételre jó állapotban levő stabil vagy félstabil gózkánál 40—50 négyzetméter közötti fűtőfelülettel (esetleg nagyobb) legalább 10 atmoszféra megengetett nyomásra. S. A. Mercur Tg-Mures.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE:

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

BISZTRITZKI

Az elmúlt héten egy lelkiekben duszgázd költő, folklorista és kimagasló szónok napról-napra fölvilágosító előadásokat tartott, az ének „megváltó erejével” földerítette a sziveket, nemes, nagy munkát végzett, aminek hatásai később mutatkoznak majd, ha az elhíntett mag gyökeret ereszt a lelkekben.

Nem bárkiné a lelkében. Megmagyarázhatatlan ösztön sugallta a város zsidó fiataljainak legjobbjainak, hogy minden előadásán jelen legyenek. Az öregebbek közül azok jöttek, akik ki tudnak bontakozni avult és káros ideológiákból és fölfriülni, amikor közvetlenül jut el hozzá zájuk egy-egy igazság.

Nagy művészet kell a tudat alatt lappangó igazságok felszínre hozatalához. Bisztritzki ennek a művésze. Dal és szó, gondolat és érzés az instrumentumai. És még valami, ami mindennél lényegesebb: a meggyőződés. Az, aminek alapja nemcsak logika és erkölcs, hanem elsősorban a népi ösztönélet. Ez pedig ebben a tüneményesen érdekes emberben erőteljesen és alkotó készséggel pompázik.

Amikor néhány előadása után ellátogatam a hotelszobájába és közelebbről adatott megismernem népünknek ezt az áldott egyéniségét, első szavam összehasonlítás volt.

— En önben, mint zsidóban a modern Ramót látom, mint Európában Nietsché.

A halk, szűkszavú Beethoven-fejű költő mosolygott. Nem a közzévet mosolya volt, hanem helyeslés-féle villant belőle. Ramóse (Isserles) a tizenhatodik század racionalizmusától és kabbalizmusától zavaros atmoszférájában a népi ösztön szintézisét jelentette. Jelentős kodifikátor, egyenrangú talán Josef Károival, a Sulchan Aruch szerzőjével. Abban az időben a törvény konzerválása volt a legfőbb probléma, akárcsak napjainkban, a zsidó népiség visszahívása. Ramó pedig énekes volt, mint Bisztritzki. Nietsche filozófus és költő volt, a zene rajongója.

Csak Nietschéhez volt megjelölése.

Leghatalmasabb alkotása, amit a tragédiáról írt: „Die Geburt der Tragödie aus dem Geiste der Musik.”

— Mindjárt átméltunk egy másik témára.

— Miért — kérdem — volt a misztikumnak olyan kimagasló szerepe a zsidó történelemben és miért eleven tényező még ma is?

Elgondolkozik.

— A misztikum alapja — Isten. Isten pedig jelenti a teljes harmóniát tárgy és szubjektum között. E harmonia elérése felé vezető út: a képesség, hogy valaki a világegyetemet misztikusan lássa és érezze. Meg kell jegyezni, hogy én magam a misztikumot másképp értelmezem, mint ahogy ezt általában szokás. Rendszerint a misztikumot artistikusan fogják föl, irodalmilag, mint valamely stílust, aminek nincs értéke, mert csak a képelet világában létezik. Számomra azonban nem egyéb, mint olyan lelki tulajdonság, amely lehetővé teszi meglátni a tárgyban azt, ami bennük örök. Külön fejezet a zsidó misztikum, amely történelmi sorsunk nyomán, mélyreható megrendültségek és élményekből fakadt.

Profétáink voltak az elsők, akik népünk történelmi megrendültségei nyomán megteremtették a történelem filozófiáját, míg a többi népek csak krónikákat adtak. A zsidók történelmi sorsuk miatt az igazságot nem misztikusan élték át, hanem az igazságokat saját lényükben harcolták ki. Ez a sors hozta létre aztán a zsidó misztikumot, mint lényeges valóságot. (Wirkliche Wirklichkeit.) Mi nemcsak érezzük, hanem el is érzjük, vagy legalább is igyekszünk elérni a misztikum lényegét.

— Vajon a cionizmus igénybe vette munkájában a zsidó miszticizmust?

— Fájdalom, nem! A mozgalom egyik szerencsétlensége, hogy kezdetben úgy jelentkezett, mint a reális valóság örököse, a fejlődés során azonban teljesen lehullott a racionalizmusba, holott a népben még ma is frissen él a misztikum. Elég rámutatnom a chaszidizmusra, amelynek számos elemét ki lehetett volna a népelet kialakítására aknázni. Több népeletet kellett volna csinálni és kevesebbet poézizálni.

— Buber alkotása miért nem hatotta át a mozgalmat?

— Mert Buber mint valami csodás jelenséget látja a misztikumot. Rajongója, de nem szerető barátja a zsidó misztikumnak, amely szerves lényege a zsidó életnek. Kicsit paradox, amit mondok: Buber chaszidizmusa — katolikus chaszidizmus.

— Minek tulajdonítja a chaszidizmus napjainkban való terjedését?

— Azt hiszem, a mai fejletlen asszimiláció

elleni törekvések természetes népi reakciója ez. Ne feledjük, hogy a háború előtti asszimiláció egy meghatározott kultúra felé irányult. A mai? A káosz felé mutat. A cionizmust eszköznek kell felhasználni az üres, esztelen asszimiláció megszüntetésére és a zsidó népiség terjesztésére. Politikai, kolonizatorikus és kulturális cél felé kell törekedni. A zsidó kultúra pedig nemcsak irodalmi és esztétikai legyen, hanem olyan, amit egyénileg átélünk. Zsidó embereket alakítani kell, nemcsak példaképpé nekik, hogy alakuljanak át. Meg kell őket nyerni a héber nyelv számára — ez az első. Sokkal előbbre jutottunk volna a héberrel, ha a zsidó kulturmunkába nem viszünk asszimilatorikus elemeket. Ha a zsidó közösségi élet irásos és beszélő fórumain a mi régi

és történelmi sorsunkkal összefüggő irodalmunkból idézünk, ez a hallgatók és olvasók érdeklődését kétségtelenül felbrazsította és azt a kívánságot teremtelt volna ki benne, hogy ne csak idézeteket halljon, hanem magát a művet is olvassa.

— Mi a véleménye a jiddisről?

— Nem lehet tagadni, hogy sok kulturérték teremtődött e nyelven, de a zsidó jövőhöz nincsenek kapcsolatai. A jövő a héberé, mert ez a nyelv a zsidó sors multjával és jelenével van összefüggésben. Persze, mint gátló eszköz a romboló asszimilációval szemben el kell fogadni. A jiddist úgy is jellemezném, mint a héber felé vezető utat.

A beszélgetés abbamaradt. Bócherek jöttek hozzá deputációba. Bisztritzki, aki a messianizmust freudi elméletek alapján magyarázza, komoly beszélgetésbe mélyed a pajeszes ifjakal. Akik egy „felső és alsó Jerusolájim” felé akarják beirányítani életüket. (sz.)

SINGAPORE

Ázsia legnagyobb kikötőjét, a világ egyik legerősebb tengeri erődítményévé alakították

Singapore — nemcsak a világ egyik legforgalmasabb kikötője, szerencsés fekvésénél fogva ez majdnem magától adódik, hanem Ázsiának legnagyobb és legerősebb tengeri erődítménye. Minden, ami ezzel az exotikus kikötővel kapcsolatos, első és utolsó sorban, a védekezést és az ellenőrzést szolgálja. Ez ma természetesen látszik. Nem így volt ez százhusz évvel ezelőtt!

Ha személyeskedni akarunk a feltesszük a kérdést: kinek köszönheti Anglia India kincseit, hatalmas nyersanyagkészletét, Ázsiából huzott másfélszázados, fantasztikus nyereségét; egyetlen név tölül az ember számára: Clive Robert.

Ez a kereskedő volt az, aki az East India Company nevében raktárakat állított fel lépésről-lépésre Indiában. Az állam, a birodalom csak a kereskedők után küldte ki katonáit. Clive Robertnek nagyon sok nehézséget kellett legyőznie — főleg otthon. A londoni bürokráciát leküzdeni egyenlő feladatnak bizonyult a klíma, az idegen szokások, fegyveres ellenállások kérdéseivel. Az East India Company-nak és szolgálatában álló Clive Robertnek azonban hasonlíthatatlanul könnyebb dolga volt az otthoniakkal a maga ügyét, elgondolásait megértetni, — mint egy másik angol férfinak, — Sir Stamford Raffles-nak.

Ha Anglia — a többi sok százezer angolon kívül — gazdagságát elsősorban Clivnek köszönheti, akkor, hogy azt mégis tudta, — de beszéljünk jövő időben — hogy azt mégis tudja majd tartani, elvitathatatlanul egyetlen ember érdeme: Raffles.

Raffles 1819-ben alapította a vette angol birtokba az akkori búzós, mocsáros maláj falucsukát. Mennyit instanciózott, érvet, könyörgött a szakértő fórumokon, amíg immel ámmal meghallgatták!

A minisztériális urak hasukat fogták nevetésükben, amikor Raffles az eszelőség határára bizonyította: „Aki e hely (Singapore) birtokában lesz, az rendelkezik majd Kína és Japán felett, beleértve Siamot és Cambodját is, — beleértve a szigeteket (maláj félsziget) is.” Ennek immár kétszázszáz éves érvélsége még az utókor belátása bátran hozzáfűzheti: és védi Ausztráliát, Sumatrát, Borneót, Új Zélandot, Indiót, Kelet Afrikát és talán egy kicsit Európát is, ha netalán megmozdulna a Kelet!

Ha valaki száz évvel ezelőtt azt merte volna jósolni, hogy ennek az ismeretlen és fantasztikus falucsukának csak a további megerősítésére az angol kormány tízmillió fontot szavaz majd meg — egyenesen az örültek házába csukták volna.

A modern Singapore hadászati jelentősége

De ez már a múlté. Azok az admirálisok és főrangú tisztviselők, akik fontoskodó hatalmi szavakkal akadékoskodtak, fehér parókájukkal együtt eltűntek az ismeretlenség ködébe.

Ma itt áll Singapore, s ha a kegyeletes utókor nem is állított volna emléket Rafflesnek, maga a város pusztá léte hirdetni fogja megalapítója zsenialitását.

En a modern Singaporet láttam. Széles autó-utjait, gyönyörű villáit, gránit partjait, biztonságos kikötőjét s mindazt, amit az emberi kitartás itt teremtett — azzal a hát-só gondolatlalt szemlétem: Hej! Mi lehetett itt Raffles idejében?

Mert Singapore ma se üdülőhely!

A város a maláj félsziget legdélibb csucán épült. Ma egy darab Anglia a dzsungel közepében. Odaékelődik a malakkai szoros bejáratához Rosta egy husz mérföldes hosszú és tizenöt mérföld széles szácszáján. Ezen a szácon kell átjennie minden hajónak, amelynek nyugatról keletre, vagy fordítva visz az útja.

Más ésszerű járat nincs! Egyfelől a többi számbajöhető vonal veszélyessége (zátonyok és állandó viharok), másfelől az ut hallatlan távolsága és kerülő volta miatt se kereskedelmi, se hadászati szöba nem jöhetnek.

Singapore hadászati értéke felbecsülhetetlen ma is, de vitán felül állt — egész a

legutóbbi időkig. Abszolút fölényét a repülőgépek fejlődése tette egy kissé vitássá. Jelenleg Angliának ezen a vidéken egyetlen nagyhatalommal se lenne komoly nézeteltérése, csak: Japánnal.

Hollandia, Franciaország, Amerika érdekeit épp úgy szolgálja ez az erősség, mint Nagy-Britanniáét.

E felsorolt tengeri nagyhatalmak ellen nem kellene Angliának felkészülnie. Ezek ezen a vidéken és vizeken az ő segítségére vannak baj esetén utalva.

Tehát minden új ágyu, hadihajó, sorkatona, amellyel Singapore-t megerősítik — fegyverét automatikusan Japán felé fordítja. (Számításba jöhetne még Kína, de annak gyengesége távolról sincs arányban azal a lélekzetet előlító gyors és hatalmas felkészülődéssel, ami itt folyik.)

Azok az erődítmények, amelyeknek munkálatait láttam (tisztas távolból), az 1921-iki flottaegyezménynek köszönhetik eredetüket. Ekkor szabályozta Anglia, Amerika és Japán tengeri haderejét és rendezték a Pacific-óceán katonai megerősítésének kérdéseit.

Ennek az egyezménynek az értelmében Anglia és Amerika a Pacific-óceán bizonyos részein nem építhet új erődöket, a régieket pedig nem fejlesztheti. Ilyen korlátozás alá esett Manila (Amerika), Honkong (Anglia), erődítményei.

Singapore tekintetében az angol admirális még tárgyalni sem volt hajlandó.

Nem is vették be tiltó módon az egyezménybe.

Anglia, Amerika, de főleg Hollandia erőviszonyai a világháború után nagyon meggyengültek Japánnal szemben. Nippon tengerészeti és szárazföldi katonai előretörését Anglia csakis Singapore páratlan kifejlesztésével és felszerelésével tudta ellensúlyozni.

Elhatározták a flottabázis legmodernebb átalakítását. Kilencmillió fontot irányoztak elő s úgy tervezték, hogy a kikötő építéset 1939-re fejezzék be. A helyzetre jellemző, hogy 1936-ban kész lett az építkezés — s egymillió fonttal még többre került, mint ahogy számítottak.

A város északi részén vannak a föld alá rejtett repülőgéphangárok. Nyugatra, mintegy öt mérföld hosszúságban nyulik el a flottabázis, mely könnyen menedéket nyújt az angol és az amerikai flottának együttvéve. Közvetlen szomszédságában van a csodálatos uszó, javító dokk, melyet egyenesen Angliából hoztak.

A város déli részén vannak a földalatti és feletti vasbeton erődítmények.

Szárazföldi katonaságot korlátlan mennyiségben tudnak elhelyezni. Fölös mennyiségben van (s egyre érkeznek!) tank, tábori tüzérség.

Singapore a legnagyobb tengeri vagy szárazföldi haderő támadása esetén is biztos védelem. Egyetlen egy támadási lehetőség okoz gondot az angoloknak: s ez a légi rajtaütés.

Egyelőre modern repülőparkkal, hangárokkal, és minél nagyobb számú kiképzett legénységgel igyekeznek felkészülni a legrosszabbra. Nemcsak Singaporeban, hanem Pennangban is lépten-nyomon alakulnak polgári repülő klubok. A bennszülöttek ötven angol és kétszáz maláj tiszt képezi ki a légi hőzökkel és harcászattal kapcsolatos tudományokra. Ezek a klubok évente félmillió font segélyt kapnak!

Kereskedelmi és Iparkamara Cluj
Sz.: 161—1937.

Hirdetmény

A kereskedelmi és iparügyi minisztérium elhatározta, hogy a kereskedelmi és iparkamarák útján ellenőriztetni fogja a behozatali engedély felhasználását. E célból a cluji kamara a nyilvántartásban szereplő összes kereskedők és gyáraknak személyhez szóló felhívást küldött.

Lehetséges azonban, hogy vannak cégek, amelyek hoztak be árut külföldről s nem szerepelnek a nyilvántartásban, vagy történetesen nem kapják meg felhívásukat. Ezért ezuton is felszólítjuk azokat a cégeket, amelyek bármilyen okból nem kaptak fölünk felhívást, sziveskedjenek kamaránk székhelyén, Cluj, Cal. Maresal Foch 51. sz. első emelet a hivatalos órák alatt (délelőtt 8—félkettő) legkésőbb 1937 január 31-ig személyesen vagy törvényes meghatalmazottjuk útján jelentkezni.

Figyelmébe ajánljuk cégeinknek, hogy saját jól felfogott érdekükben tegyenek eleget e felhívásunknak, mert ellenkező esetben kamaránk nem vállal semmi felelősséget azért az emiatt szerzett jogaiukat elvesztik.

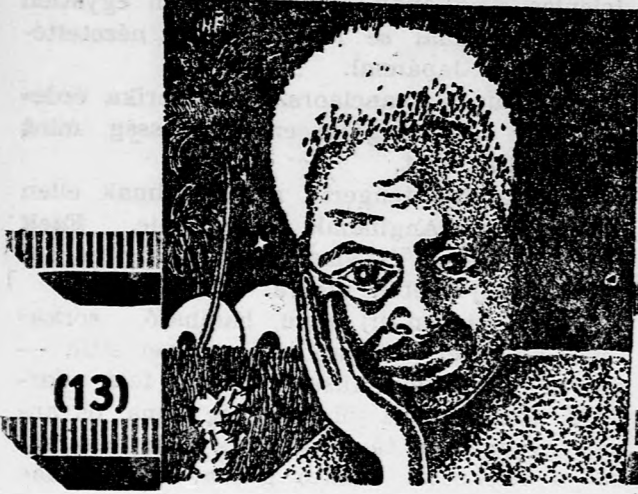
Cluj, 1937 január 26.
Dr. Borbély István sk. Dr. Ioan Muică sk.
Elnök h. Pötikár:

Jöjjön az Új Kelettel Párizsba!

Májusban a párizsi világkiállításra az Új Kelet utazási osztálya

nagy szabású társas-kirándulást rendez Párizsba

A kirándulásnak, amely 17 napig tart, teljes díja 15.600 lej.
Budapest—Bécs—Párizs—Milánó és Velence megtekintésével.
Jelentkezni lehet az Új Kelet utazási osztályánál.

LOBAGOLA

EGY NÉGER ZSIDÓ ÖNÉLETRAJZA

XII. FEJEZET

EGYSZERRE HAT LEÁNY

Újra Dahomey. Szomorú emlékek. Ellentétben a civilizációval. Kellemetlen utazás. Kegyetlen büntetés. A dühös apa. Hat lány egyszerre és Guma: a díj. LoBagola, aki még Afrikában is rejtély. A féltékeny fivér. Istenírást egysúlyozással. Egy gonosz megszállta köldök. Testvérvád. A tanács. Megvernek.

Hazautazásom alatt semmi különösebb esemény nem történt és végül is elérkeztem Dahomeybe, honi kikötőmbé és kicsoda küzdelem, hullámverésen át a partra! Még alig négy éve annak, hogy én és még tizenhárom kis fekete fiu először bámultuk életünkben a tengert. Akrim volt a legidősebb és Ojyola a legfiatalabb. Őden, érintetlenül jöttünk az őserdőből, még nem voltunk szelidék, mindentől riadoztunk és azon a szerencsétlen napon felmáztunk a hajóra! Csak azért, hogy a fehér embert lássuk! Ha erre gondolkol ma, szinte sirva fakadok! Társaim mind elveszték! A Guineai-öböl fekete vízbe merültek! Ó, milyen szörnyűség! Csak én menekültem meg, — ki tudja miért, minek?

Mit értem el vele, mit nyertem azzal, hogy civilizált lettem? Még mielőtt ötven szót is gagyogtam volna agolul, már jól megverték, csak azért, mert megmondtam az igazat, mégpedig fehér ember fiait vertek meg! De mennyi mindent tanultam is! Hogy jó ruhákat hordják! Hogy jó dolgokat egyek a fehér emberek országában. És a villamosok, a lovak, a kocsik, a boltok, a házak, a kutyák, a macskák, a patkányok és az egerek! Ó, ott nincsenek, mint nálunk, azok a rettenetes leopárdok, majmok, vad oroszlánok, elefántok, kigyók és gyíkok, amelyekről minden lépten-nyomon félni kell. Ó, igen, a fehér ember országában meg van a civilizáció áldása: az autóbussz, a tehernyerges, a lovaskocsi, az automobil, a villamos és a rend kedvéért a hold-up man is. Ó, Fehér Ember, én ma egyrészt leirhatatlan ragaszkodással gondolok Rád, de másrészt utálom a Te ugynevezett kultúrádat és haladásodat, mert ezek elrabolták az én ősi vad természetemet. Szeretlek benneteket, mert kettősségekben megtanítottatok a jó modor felszínére, ha ez a jó elvek árán történt is. Egyszerű eszem még ma sem tudja, hogy a kettő közül, melyik az értékesebb, bár természetesen teoriában mind a kettő elválaszthatatlan egymástól, de megtanultam tőled, Fehér Ember, hogy a kettőnek a gyakorlatban semmi köze egymáshoz. Milyen más, teljesen más nézőpontból szemlélem ma a dolgokat, mint azelőtt, miután tudom azt, hogy mit felejtettem el: enni, ha az ember éhes és nem az óra rendje szerint, aludni, ha az ember álmos és nem megszokásból, pihenni, ha az ember fáradt és nem parancsra, mikor a gazda azt mondja: stop!... megáll!

Megint ott álltam hazám partján, elmerültem a Guineai-öböl fekete hullámainak nézésébe, — ott álltam és az egyetlen gyökérszála kapaszkodtam, amely természetes énemről megmaradt: legbensőbb emberségembe.

Három hónapot töltöttem el a tengerparton, mielőtt hazamba indulhattam volna. Addig nem találtam vezetőt, aki elkísérjen az én vad népemhez és negyvenhét napig tartó kellemetlen út után, egy csomó ellenes ember kíséretében végül is hazaérkeztem szülőfalumba. Itt születtem, itt volt édesapám otthona.

Sokat szenvedtem azoktól az emberektől, akik utat mutattak és átvezettek az Ondo őserdőn. Nem tudták, hogy minden szavukat értem, amit csak beszélnek és én el is akartam ezt titkolni, mielőtt falumba nem értem, mert különben ott hagytak volna az Ondo vadon közepén. Amikor megérkeztem, hátra kötettem kezüket, keményen megkorbácsolattam őket, olajat öntettem a fejükre, meggyújtottam és hagytam, hogy fussanak el és úgy mentek az életüket, ahogy tudják. Ez volt a fizetség, amiért annyit szenvedtem tőlük.

Édesanyám rövidesen azután, hogy mi, fiuk azon a végzetes éjszakán elhagytuk a falut, meghalt, de apám élt, megismert és boldog volt, hogy láthatott.

Amennyire csak tőlem tellett, elmeséltem apámnak, hogy mi minden történt velem, amennyire csak bírtam, elmondtam neki mindent a fehér emberről, különösen sokat emlegettem fehér apámat, de amikor már több ízben azt mondtam: fehér apám, dühösen felkiáltott:

— En vagyok a te apád, ostoba fickó, neked nincs fehér apád! Hát nem tudod, hogy egyszerre nem lehet fekete és fehér apád?

Megkérdezte, hogy állok a házassággal, én pedig megkérdeztem tőle, hogy mi van az öreg főnökkel, O-lau-va-li-val és gyönyörű lányával, Gumával? Biztosított arról, hogy Guma választott menyasszonyom, ami annyit jelent, hogy főfeleségem, mert apám hat lányt jelölt ki, hogy feleségül vegyem azokat is, mielőtt elhagytam a falut. Ezt a választást abban az esetben, ha örökös van, aki a legfiatalabb fiu, rendszerint igen korán ejtik meg. Odahaza én voltam a legfiatalabb! Az a tudat, hogy Guma lesz a feleségem, kárpótolt mindazért a szenvedésért, amelyen átstem, amióta elhagytam szülőfalumat. Akár negyven lányt is elvettem volna, ha tudom, hogy Guma lesz a főfeleségem.

Az én hazámban a házasság nem olyan egyszerű dolog. Amikor apám házasságra ajánlott engem és megkérte Guma kezét, fiatal voltam még ahhoz, hogy megértsem ezt a szentelt szertartást és főleg nem értettem meg, hogy mi minden vár rám azzal, hogy hat szüzet kell egyszerre elvennem. Alig multam tizenegy éves és négyévi távollét után Skóciából most érkeztem vissza hazamba.

Még nem voltam teljesen érett, de már kezdtem érezni, hogy férfisorba serdülök. Amikor apám megmondta, hogy Guma lesz a feleségem, azt gondoltam, hogy teljesen tisztában vagyok a dolgokkal és minél hamarabb át akartam esni a szertartáson. Nem is álmodtam arról hogy mi minden történik majd és milyen következményekkel jár ez. Minden gondolatomat, érzéseimet Guma foglalta csak le.

A lány, ugyilátszik, sokkal többet tudott, mint a többi fiu vagy lány. Nem tudom, hogy miért, talán azért, mert Guma mentette meg az életemet, vagy azért, mert szerettem őt, Guma volt legkedvesebb játszótársam, még mielőtt elhagytam hazámat, bár nálunk, az én hazámban, fiuk egyáltalában nem szoktak lányokkal játszani. Guma és én még jobban megszerettük egymást, miután megmentett az emberevő oroszlántól. Guma szinte kiválasztott, hívott engem, hogy vele együtt sétáljak a környező falvakba és én elhagyatottan éreztem magam, ha ő nem volt velem.

Egy nap, mikor megint együtt voltam Gumával, néhány falumbeli fiu utánam kiáltotta, amint ezt rólam beszélve apjától is hallotta:

— Yem-sáh! (rejtély, titok).

Ez is egyik oka volt annak, hogy nem csatlakoztam a fiuk társaságához. Mindenki „rejtély”-nek hívott engem és ez nekem nem tetszett. Amióta Skóciából hazatértem, mindig csak ezt kellett hallanom. Így hát legszívesebben Gumával töltöttem minden időmet, bár ha ez nem is tetszett apámnak és idősebb bátyámnak.

Az a négy év, amelyet idegenben töltöttem el, nagyon megváltoztatott, megszoktam a női társaságot és egészen már nézetem volt rólok, mint a hazámbeli férfiaknak.

A legidősebb bátyám dühös volt rám. Kérdőre vont viselkedésemért, de én voltam olyan merész, ahogy beszéltem velem, a szemébe néztem, ami az én hazámban egy ifjabb testvér részéről tiszteltetés jele volt. A hazai illem ilyen megsértését szigorú büntetés jár, — a bűnt kikitik déli órák egy cölöphöz és otthagyják a forró napon négy órák át. Mire lekerül a cölöpről, már

majdnem halott az erős napszúrától. A vádat rendszerint az apa, vagy valamelyik közeli férfirokon emeli a bűnös ellen, de sohasem a testvér vagy az anya.

Amikor a bátyám megparancsolta nekem, hogy rögtön keressék fel, így feleltem: Várjon!

Ez a válasz és az, hogy nem engedelmesskedtem azonnal parancsának, komoly sértést jelentett. És amikor megjelentem előtte, nem álltam meg lehajtott fejjel, ahogy nálunk fiuknak idősebb emberek előtt illik, hanem leültem és bátran a szemébe néztem, ahogy ez Skóciában szokás. Bátyám káromkodásra fakadt, „majomivadéknak” nevezett és az arcomba köpött. Azután kezefejével pofonvágott. Tovább nem tűrhettem, nekiugrottam, ütöttem-rugtam, ahol csak értem. Csunyan elbántam vele. Az edinburghi iskolában megtanultam, hogy visszalélek és megszoktam a verekedést. Ebben a pillanatban elfelejttem, hogy legidősebb bátyámmal állok szemközt, különben nem viselkedtem volna ilyen ostobán. Bátyám szinte megemlékezett az ámulattól, vissza sem ütött, hanem hangosan felordított. Erős, felnőt ember volt, ha akarta, jól elverhetett volna, mert olyan viselkedést, mint az enyém, még nem látott az ország. Amint mondtam, megdermedt a bálmulattól.

Ordítása összecsiszította asszonyait — huszonegy darab volt összesen. A főfeleség odarohant a hához, a többi utána és mind ordított és kiáltozott:

— Haram Alake! (Istengyalázó!)

Tudatára ébredtem, hogy milyen örültséget követtem el, otthagytam bátyámat, aki elnyújtva feküdt a földön és kirohantam a tanyájáról. Addig rohantam, amíg atyám házához nem értem. Rohanásom közben több öreg ember mellett futottam el, egyiket sem köszöntöttem a szokásos módon, amivel újra megsértettem a hazai illemszokást, szégyent hoztam apám fejére és újabb, megújabb büntetésnek tettem ki magamat. Sok bennszülött fiut itéltek már halálra kisebb vétségekért, mint amelyet most én elkövettem és én sem kerülhettem volna el a halált, ha atyám legidősebb bátyám rábeszélésére hallgat.

A község főnöke elé idéztek és azzal vádolták, hogy futtomban az öreg emberek szakállába nevettem, ahelyett, hogy a szokásos tiszteletet megadtam volna nekik. Bűnös voltom már ekkor, mielőtt a főnök elé kerültem volna, ezért „istenítélet” járt ki nekem is, úgy mint minden más fiúnak. Ott álltam a főnök és a tanács előtt lehajtott fejjel és fejem bubján egy pálmaolajjal megtöltött kivajt tökök kellett egysúlyoznom. Amig vádlóm, a község főnöke, ráolvastak minden bűnömöt és az ellenük elkövetett sértéseimet, oly mozdulatlan nyugalommal kellett tartani fejemet, hogy egy csöpp pálmaolaj se csöpögnjen ki. Amikor hallottam, hogy vádlóm milyen hazug dolgokkal állnak elő, nem hagytam magam, nekem is beszélnem kellett, ilyenkor mindig megmozdult a fejem, és kifücskent az olaj. Minden lehullott cseppért a tanács minden egyes tagjától, a főnöktől és öreg vádlóimtól egy-egy erős pofont kaptam, úgy, hogy minden egyes kifücscent olajcseppért huszötven pofoztak meg és ez, bizony, kihallgatásom folyamán sokszor történt meg. Az egyik öreg azt mondta, hogy valószínűleg el van csavarodva a köldököm és azt ajánlotta, hogy adjanak át a javas-embernek, hogy izzé ki belőlem a gonosz szellemet. Ez biztos halálmot jelentette volna, mert ha az ördögi javas-ember kezére juttattak egy fiut, hogy igazítsa ki a köldökét, rendszerint olyan sérüléseket ejtett rajta, hogy a fiu meghalt. Védekezésük igen egyszerű volt, azt mondták, hogy oly sok rosszszag gyűlt egybe a köldökben, hogy az legyőzte mind azt a jót, amelyet ők az áldozatba akartak szorítani és így a halál a legjobb, amely olyasvalakit érhet, aki oly sok rosszat hordoz magában. Még a szülők is hisznek a javas-embernek és áldásnak tartják, ha az ilyen gyermekük meghal. En akkor nem voltam egészen tisztában a helyzet komolyságával, de apám megértette és bocsánatra hajlott irántam, mert én voltam legifjabb fia, örököse, a család örökjogának továbbhordozója. És így

atyám ellene volt annak, hogy engem még tovább is büntessenek.

A legsúlyosabb csapás akkor következett be, amikor a saját bátyám állott elő vádjával. Atyám megígérte bátyámnak, hogy megbünteti engem az ellene elkövetett sértésért és azt hitte, hogy bátyám ezzel megelégszik. Szegény atyám majd elájult, amikor látnia kellett, hogy saját fia, hogy tiportja lábba az ő tekintélyét. Bátyám sok mindenfélét állott elő ellenem. Elmondta, hogyan támadtam neki és vallomását főfelesége tanúságtételével bizonyította. Ekkor érkezett el az a pillanat, amelyben apám kellő sulyal léphetett fel bátyám ellen és befolyásolhatta a főnököt és tanácsadóit. Atyám így szólt:

— A szakállam is szégyelli, hogy világra nemzettem olyan fiut, aki asszonyt hív segítségül.

A főnök igazat adott apámnak és azt mondta, hogyha neki volna egyilyen fia, azt a lányok közé rúgná.

De bátyám csak nem hallgatott el és azzal vádolt, hogy engem többizben látott egy kiközösített lány, Guma társaságában. De minthogy Guma más népből sarjadzott és én nem voltam fétis-imádó, bátyám vádja hatás nélkül hangzott el.

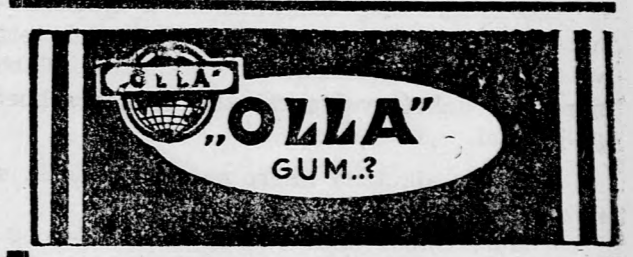
Most az a kérdés vetődött fel, vajon én apám igazi fia vagyok-e. A kérdésben országunk fő lelki atyjának, a fétis-orvosnak kellett döntenie.

A fétis-orvosa ahhoz a nézethez csatlakozott, hogy én nem vagyok apám fia és azt állította, hogy apám engem elvesztett örököse: Bata Kindai helyébe vett magához.

Ekkor közbelépett atyám érdekében országunk polgári királya, mert atyám a háborúban kitüntette magát és ezért a Balogun-főnök (harcos főnök) címet kapta.

A király megakadályozta, hogy a fétis-doktor végrehajtsa rajtam a köldökisztítás műveletét. Törzsemnek főabbija is vitába szállt a fétis-doktorral és meggyőzte arról, hogy apám igazat mondott, amikor azt állította, hogy én vagyok törvényes örököse. A fétis-törvény értelmében az örökös helyét a családban senki sem foglalhatja el, ezért voltak ellenem úgy a varázslók, a javas-emberek, mint azok főnöke; a fétis-orvos. Egy-némely szokásom, amelyet Skóciából hoztam magammal, azt a hitet keltették bennük, hogy nem vagyok apámnak vérszerinti utódja. Néhány ruhadarabot hordtam, függőágyban aludtam, volt egy lámpám és asszonyokkal beszédebe elegyedtem. Ezen kívül sok időt töltöttem menyasszonyom, Guma társaságában és szívesebben voltam vele, mint a fiukkal. A fiuk nem hitték el, amit nekik az idegen világról meséltem, Guma elhitte, a fiuk titok-nak hívtak engem, Guma ezt sohasem tette. Guma engem vagy „Kis mag”-nak, vagy Unquatva-nak hívott, ami annyit jelent, zavaros víz és amely nevet anyám adta nekem születésemkor. Apám Bata Kindai-nak hívott, mert örököse voltam és azt akarta, hogy lába-nyomába lépjek. Ő hívott engem Kis mag-nak vagy Talpam-nak, ami Bata Kindai szösz szerint való fordítása.

A tárgyalások és kihallgatások és tanúságtételek vége az lett, hogy bűnömért, amelyet bátyám és az öreg emberek ellen elkövettem, jól a talpamra vertek. Mindegyik vádlómnak megengedték, hogy ötször-ötször a talpamra üssön. Milyen kegyetlenségnek éreztem, mikor bátyámra került a sor! Az ő ütése erősebbek voltak, mint az öregeké, akik hatan voltak. Felesleges elmondanom, hogy másnap képtelen voltam talpra állani. De tekintetbe véve mindazt a sértést, amit elkövettem, elég simán usztam meg a dolgot. Rendszerint az apa is meg szokta büntetni később fiát, de jó atyám nem emel kezet rám. Öreg főnök O-lau-va-li, Guma mostohaapja, nagyon szeretett engem és ha talmában lett volna, mindenáron megmentett volna a veréstől. O-lau-va-li fétis-imádó volt, így befolyásosabb főnök, mint atyám, de Guma miatt elvesztette tekintélyét és nem is ajánlotta fel segítségét, mert azt gondolta, hogy közbelépése többet árt, mint használhat. Attól is félt, hogy szavát, egy nemes ember szavát, semmibe se veszik majd, ami az én hazámban igen kellemetlenül érint egy előkelő férfit.

Preservatív a legmegbízhatóbb óvszer. Többször kitüntetve aranyéremmel. Legújában az 1969701 számú amerikai Patentet nyerte.

HIREK

**Radio
Columbia
Ingelen**
1937. I. 31.
Constructio-
n. a. Plata Unirii 31. Telefon: 83.

— Mihai vajda a teljes felépülés útján. Firenzeből jelentik: Ma délután 10.45 órakor a következő jelentést adták ki Mihály vajda állapotáról: A vajda közérzete jó, az éjszaka folyamán a köhögés keveset zavarta a fenséges beteget, Hőmérséklete 37,1, pulzusa 90 volt.

— Goga Octavian 3 millió lej kártérítést kér a Dreptateától. Bucurestiből jelentik: A bucaresti esküdtzseknek tegnap kellett volna ítéletet hirdetni abban a perben, amit Goga Octavian indított Mihail Balea ellen, aki a Dreptatea című lapban azzal vádolta meg őt, hogy a kormány zsoldosa. Goga 3 millió lej kártérítést kér. Az esküdtzsek joggyakorlat hiányában elhalasztotta az ítélethirdetést.

— A semmitözék fogja tárgyalni Boila professzor vád alá helyezésének ügyét. Bucurestiből jelentik: Boila Romulus, akit a Skoda-ügyből kifolyólag vád alá helyeztek, fellebbezett a vádatlan azon döntése ellen, amely kifogásait elutasította. Boila ügyében a semmitözék március 3-ára tűzött ki tárgyalást.

— A vér fejrissítése céljából — kiválték középkorú férfiaknak és nőknek — ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Az orvosok ajánlják.

— Ha a város eladja a kaszárnyákat, eladják a pótadót? A városházán tegnap délelőtt beható tárgyalást folytatott dr. Nicolae Draganu főpolgármester és dr. Anca Corneliu helyettes polgármester a kaszárnyák eladásának ügyéről. A város időközi bizottsága már több ízben ajánlatot tett a hadügyminisztériumnak a kaszárnyák eladását illetően, de mindannyiszor azt a választ kapták, hogy a hadügyminisztériumnak erre a célra nincsen alapja. Pedig ha a város kasszájába befolya a kaszárnya épületekért remélt 123 millió lej, akkor nem lenne szükség a pótadóra, amelyből tudvalevőleg a járdák költségeit akarná fedezni a város. A tárgyalásokról nem tájékoztatták a sajtót, annyi azonban nyilvánosságra került, hogy a város vezetősége reménykedik, hogy sikerül eladni a kaszárnya-épületeket, amelyet évek óta ingyen használ a hadügyminisztérium.

BEETHOVEN: VII. szimfónia

ENESCU: I. rapszódia

BRUCH heggedüverseny

BLOCH—BOSKOVICS: Baal Sém

lesz a programja a febr. 4-iki

GOLDMARK- koncertinek

az Árvagondozó javára.

Szólista: FEJER S.

Dirigens: BOSKOVICS S.

Jegyelővétel:

a Piața Unirii kioszkban.

Telefon: 14-97.

— Bratianu György vasárnap Clujon elnököl pártjának ülésén. Bucurestiből jelentik: George Bratianu pártjának cluji tagozata vasárnap ülést tart, amelyen maga Bratianu fog elnökölni. Február 21-én a georgista párt baltimegyei szervezete tartja kongresszusát.

— Időprognózis. Előbb csökkenő, majd emelkedő légnymás, felhős ég, havasos vagy eső az ország legnagyobb részében, enyhe déleleti szél, kismértékben emelkedő hőmérséklet, általában nedves idő. A délután folyamán Transzilvániában északkeleti szél várható csökkenő hőmérséklettel. A fővárosban ma délután 0 fokot mértek, esik. A legalacsonyabb hőmérséklet az éjszaka folyamán Cămpulungban volt, —19 fok.

— Későbbi időre halasztották a nemzeti parasztpárt egyetemi tanárainak értekezletét. Bucurestiből jelentik: Mivel Mihailache még mindig beteg, a nemzeti parasztpárt egyetemi tanár tagjainak január 30-ára tervezett értekezletét későbbi időpontra halasztották.

— NEGYVENHAT VAGON GABONA EGETT EL ÉSZAK-MOLDOVÁBAN. Bucurestiből jelentik: Tegnap este Todoreni állomáson, Észak-Moldovában Dorohoi és Iasi között borzalmas tűz ütött ki egyszerre tíz gabonatraktárban. Tíz percen belül a lángok átcsaptak több más épületre is. Két óra leforgása alatt 48 gabona- és csomagraktár égett le. A csomagokat meg lehetett menteni. Az állomásépület szintén leégett. A rendőrség bevezette a vizsgálatot. Isából segélyvonatot indítottak a helyszínre. Negyvenhat vagon gabona égett el. A kár többmillió lej.

Foto Meisner Regele Ferdinand 3.

Röntgenező orvos urak! Az Orvosi Szemle kiadásában februárban megjelenik Dr. Herkovits: A hasi szervek röntgenvizsgálata c. könyve. Ára előjegyzésben (a 400 lejes bolti ár helyett) 300 lej, mely összeg az Orvosi Szemle (Cluj, Str. Iorğa 21.) címére küldendő.

— A Regal kávéház igazgatósága január 31-én, vasárnap délután a Bnê Jisrael cionista diákegyesület és a Haggibbor futbalszakosztálya javaira műsoros teadélután rendez.

— MA IKTATJÁK BE VÁSÁRHELYI JÁNOS REFORMATUS PÜSPÖKÖT. Ma délelőtt ünnepélyes külsőségek között iktatják be hivatalába Vásárhelyi János református püspököt. Az ünnepségek szombat délelőtt 10 órakor rendkívüli egyházkerületi közgyűléssel kezdődnek. A közgyűlésen az új püspök tartja meg beszédét. Ezután ejtik meg az egyházi méltóságok választását majd különböző közgyűléseket és tanügyi kérdések megvitatása következik. Este a teológia nagytermében a református nőszövetség rendez hangversenyt. Vasárnap délelőtt püspökszentelő közgyűlés lesz, majd a püspök a lakásán fogja fogadni a különböző egyházi testületek vezetőit. Február 1-én a Cogalniceanu uccai templomban tartják meg a lelkes-szentelési ünnepséget.

— A Cluji Poel Charedi egyesület a közeli hetekben egy négy felvonásos jiddis operettet fog előadni. Kérjük a t. közönséget, hogy az előadásról szóló tudósításunkat a lap hasábjain kísérje figyelemmel.

— Eljegyzés. Lebovits Márta Presov (C. S. R.) és Hönig Emanuel Arad jegyesek.

— Moritz Geiger Oradeán. Moritz Geiger, a Keren Hajszód jeruzsálemi fődelegátusa, folyó hó 26-ikán Oradeára érkezett a K. H. akció levezetése céljából. Az oradeai K. H. akciót folyó hó 26-án este 9 órakor a városháza dísztermében tartott miting vezetése be, amelyen dr. Bárdos Imre elnököl. Dr. Bárdos megnyitó beszédében megemlékezett prof. Sabin Oprescu Palesztináról tartott magas színvonalú előadásáról, különösen kiemelve a tudós professzor azon kijelentését, hogy munka, pénz- és véráldozat nélkül nincs országépítés. Moritz Geiger közvetlen tapasztalatai alapján ismertette a palesztinai helyzetet és szembeállította a Jisuv elhatározottságát és a cionista célkitűzések sikerében való meggingathatatlan hitét a galut bizonyos rétegeinek kishittiségeivel és közönyével. Meggyőző érvekkel szállt szembe az itt-ott jelentkező defetizmussal. Szavai mély hatást gyakoroltak a miting nagyszámú résztvevőire, akik az előadás befejezése után Moritz Geigert hosszasan és lelkesen ünnepelték. Moritz Geiger f. hó 28-án előadást tartott a Wizo-délutánján, péntek este pedig résztvett a Mizrahi helyiségben tartott Oneg Sabbathon. Ma, szombat délután fél 5 órakor az Ezrás Izrael vendége lesz.

— Frankfurtba érkezett a montecarlói csillagtúra öt résztvevője. Frankfurt am Mainból jelentik: A montecarlói csillagtúra Bucurestiből elindult öt résztvevője ideérkezett és folytatta útját Brüsszel—Párizs irányában.

— Uj munkatörvényjavaslatot terjeszt a kongresszus elnöke Roosevelt elnök. Newyorkból jelentik: A Newyork Times szerint Roosevelt elnök rövidesen új törvényt terjeszt a kongresszus elé a munkaidő és a munkafeltételek, továbbá a kereskedelmi és ipari konkurrenca rendszabályozására vonatkozólag.

— Ma folytatja ülését a francia kamara. Párizsból jelentik: A francia kamara több ellenzéki szónok beszéde után, akik a hadsereg, haditengerészet és aviatika fegyverkezési szükségleteit hangoztatták, ülését felfüggesztette és azt ma folytatja.

Foto Meisner Regele Ferdinand 3.

— Dr. Lövy Miklós előadása Targumuresen. Az ardeali Zsidó Nemzeti Szövetség targumuresi helyi csoportjának 1937 február 1-én, hétfőn este 9 órakor az Avoda klubban tartandó dínenájén dr. Lövy Miklós: „Babona a zsidóságban” címmel tart előadást. Az előadás iránt széleskörű érdeklődés nyilvánul meg. Érdeklődőket szívesen lát a Helyicsoport Kulturbizottsága.

— A tengerbe zuhant egy olasz katonai vizirepülőgép. Rómából jelentik: Egy katonai vizirepülőgép, amely Nisidában állomásozott, gyakorlatozás közben a tengerbe zuhant. A pilóta és megfigyelő meghaltak, a rádiótávírást súlyosan megebesült.

— Haggibbor teadélután. A Cristal Palace igazgatósága január 31-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel a Haggibbor sportegyesület javára műsoros teadélután rendez.

— Eljegyzés. Hirsch Aranka Satu-Mare és Strul Izrael Timisoara jegyesek. M. k. é. h.)

— Felmentették a hatósági pecsét eltávolításával megvádolt jegyzőt. Sighetről jelentik: Még az elmúlt évben történt, hogy Jon Zgura Rozavlea községbeli jegyző eltávolította egy hatóságilag lepecsételt hordó borról a pecsétet. A jegyző ellen eljárás indult és a per befejezéséig felfüggesztették állásából. Tegnap került Zgura jegyző ügye a sighetri törvényszék Barbuceanu-Bizuc tanácsa elé. Dr. Tite György ügyvéd, Zgura védője kimutatta, hogy a bor lefoglalásához a csendőrségnek nem volt joga és így a jegyző helyesen cselekedett, amikor felszabadította a hordót. A törvényszék rövid tanácskozás után felmentette a jegyzőt. Miután Botos delegált ügyész is belenyugodott a felmentő ítéletbe, az jogerőre emelkedett. A felmentő ítélet alapján Zgura jegyzőt visszahelyezik állásába.

— A lupeni zsidó árvizkárosultaknak. A lupeni zsidó árvizkárosultak felszólítására alakult bizottság közli, hogy eddig a következő adományok folytak be: Kollektív adományok: Aiudi hitközség adománya 800 lej, aradi négyelet és hitközség együttes adománya 4000, blaji hitközség 1300, brasovi rit. oc. hitk. 1000, devai hitközség 500, fagarasi hitközség 2900, fagei hitközség 200, hațegi ort. hitközség 1210, lipovai hitközség 1100, orastiei hitközség 1000, reșiței hitközség 970, timisoarai III—IV. ker. ort. hitk. 500 lej. Egyéni adományok: Majtényi Miklós földbirtokos carei 500 lej, Reismann Adolf földbirtokos Amați 500 lej. Összesen 16.480 lej.

KELET ÉS NYUGAT KÖZÖTT

ZSIDÓ FIATALOK
ANTOLÓGIÁJA

1 9 3 7

A ZSIDÓ DIÁKSEGÉLYZŐ KIADÁSA

Megjelent és kapható az Uj Kelet könyv-
osztályában

Egy kellemesen eltöltött hét olyan gyorsan mulik, mintha szárnyalennének, viszont minden fájdalommal telt perc örökkévalóságnak látszik. Ezért igyekszik a modern tudomány a fájdalom tartalmát megrövidíteni, sőt a fájdalmat lehetőleg egészen kiküszöbölni. Egyenesen szerencse az emberiségre nézve, hogy van egy olyan szer, mely a legintenzívebb fájdalmat is azonnal megszünteti; ez a szer az

ALGOCRATINE

Algocratine megszünteti az ischias, csúsz, köszvény, neuralgiák okozta fájdalmakat, fejfájást, fogfájást, valamint menstruációs fájdalmakat. Algocratine megelőzi a bajt és gyógyítja, megóvja a betegségtől és egészséget biztosít.

Gyógyszertárakban és drozériákban kapható.

— Megmérgezte magát a legszebb lasii leány. Bucurestiből jelentik: Cleopatra Selaru 25 éves orvostanhallgató, a legszebb lasii leány megmérgezte magát Haralambie uccai lakásán. Állítólag elbuktatták legutóbbi vizsgáján s mivel ezt igazságtalannak tartotta, követelt el öngyilkosságot. Az eset nagy feltűnést kelet a városban.

— Eljegyzés. Schreter Ibolya Sighet és Riederman Béla Satumare jegyesek. (M. k. é. h.)

— Orvosi hír. Dr. Farkas Imre belgyógyász és szívspecialista ismét megkezdte rendelését. Str. Saguna 5.

— Maramuresben nem lesznek közgyűlések választások, — mert nincs pénz. Sighetből jelentik: Az ország különböző részeiben a pártok közszűk választásokra készülődnek. Mig országsszerte az egyes pártok megteszik a szükséges előkészületeket, hogy a választások ne érjék őket meglepetésszerűen, addig Maramures-megyében teljes politikai szélcsend uralkodik. A prefektura nem is gondolt arra, hogy a községekben kitűzze a választásokat. Az indoklás egyszerű: nincs pénz...

A Goldmark Filharmonikus Társaság vezetősegenek szíves figyelmébe

— Válasz a Nyilatkozék a publikum című cikkre —

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy végre meg és elrhassam azt, ami majdnem a legtöbb koncerten zavar, lehetetlenné teszi nekem, hogy rögtön beleéljem magamat teljesen az első szám elvezetésébe és hangulatába. Ez a roppant zavaró körülmény az, hogy a későn jövőek zajosán bevonulnak helyükre — ami azonban még rettenetesebbé teszi a helyzetet, az az, hogy mindenki megfordul, hátranéz, nézi a későn jövőt, azután megint elhelyezkednek, a székek recsegnek és két perc múlva ismét megismétlődik ez a jelenet, nemkülönben ugyanígy a pauza utáni kezdésnél. Propozíció: Kezdekortól zárt ajtókat!

A pauza pedig ne tartson tovább 20 percnél, — ennyi szükséges, de elég is a pihenésre. Ez alatt az idő alatt el lehet szívni egy cigarettát, ki lehet cserélni a véleményeket az előző számokról és szép nyugodtan el lehet foglalni a helyeket ismét.

Köszönöm Szerkesztő Ur, hogy soraimnak helyt ad, higgye el, nem vagyok egyedül, akinek ez a panasz és remélem, hogy a publikum nagyobb része nekem ad igazat.

Simon Károly mérnök.

UJ KELET Legújabb hírek

Bucharin, Rykov és Sedow Szergej kerül tavasszal sorra

Letartóztatták Trockij nővérét is. Trockij oszlo házigazdája táviratilag cáfolta meg, hogy Pjatakov találkozott volna Trockijjal

Halálbüntetést kért az ügyész mind a 17 vádlottra

Moszkva, január 29. A trockijista összeküvés vezetőinek letartóztatása állandóan folyamatban van. Mint megírtuk, tegnap letartóztatták Moszkvában Szevov Szergejt, Trockij második fiát. Ma ugyancsak Trockij családjának egy tagját vették őrizetbe Krasnojarszkban, ahol letartóztatták Trockij nővérét, aki Kamenev első felesége volt. A letartóztatások egy újabb nagy trockijista per előkészületeire mutatnak rá. Az államrendőrség új foglyai annak az ugyancsak magyszabást trockijista pernek lesznek a vádlottai, amelynek tárgyalása tavasszal kezdődik majd meg.

Az új per vádlottai

Az új trockijista per fővádlottja Bucharin, az Izvesztia volt főszerkesztője lesz, aki Radekkel együtt évtizedeken keresztül állt Szovjet-Oroszország hivatalos lapja élén. Bucharin a forradalmi Oroszország lenini korszakában vezető szerepet vitt és mint a gyakorlati marxizmus legnagyobb ideológusát becsülték. Ő írta az ABC címen ismert kommunista művet, mely a szovjetállam szervezésére vonatkozólag gyakorlati javaslatokat és terveket foglalta magában. Bucharin mellett a legidemelkedőbb vádlottja az új pernek Rykov lesz, aki hat éven keresztül a szovjet-köztársaságok uniójának elnöke volt, tehát Szovjet-Oroszország államfőjének számított. Ugyancsak ebben a perben döntenek Trockij fia, Szevov Szergej fölött is. A most zajló per befejeztével meginduló vizsgálat fogja megállapítani, hogy nem kerül-e ebben a perben Tuchacevszki marsall, a szovjethadsereg vezérkari főnöke is a vádlottak padjára.

A perben elhangzott vallomások alapján továbbra is folynak a tömeges letartóztatások Szovjet-Oroszország területén. Mint Kovnóból a Reuter jelenti, tegnap Saratov, Gorkij, Moszkva, Kíev és Leningrádban történtek sorozatos letartóztatások. Az elfogottak között rendkívül sok újságíró, mérnök és paraszt van. Az utóbbiak ellen az a vád, hogy az általuk termelt gabonát még erőszak alkalmazása mellett sem voltak hajlandók beszállítani.

A francia sajtó éles kritikája a moszkvai perrel

Párizs, január 29. A francia sajtó, a kommunista párt hivatalos lapjai kivételével, éles kritikával és látható idegenkedéssel közli a moszkvai nagy perrel szóló jelentéseket. Az újságok szinte egyhangú véleménye szerint ebben a perben is ugyanúgy, mint a hónapok előtt lefolyt hasonló nagy moszkvai politikai perben kétségbevonhatatlan „Justizmord“-ról, nem elfogadhatóan bírósági ítéletről van szó. Magyarzástot keresnek, melyek megindokolhatnák azt, hogy a moszkvai hatalmasok szükségesnek tartják az ilyen pereket, melyek végtelenül ártnak Szovjet-Oroszország külföldi tekintélyének is. A trockijizmussal szemben Franciaországban nincs sok rokonszenv, a moszkvai perben mutatkozó hajszja azonban kezdi

rokonszenvessé tenni Trockijt és híveit. A vádakat, hogy Trockij mozgalma és a moszkvai perbe bevont, egykori szovjet-orosz vezetők Németországgal vagy Japánal állottak volna kapcsolatban, senki sem veszi komolyan. Ellenben kezdenek mindinsább hitelt adni azoknak a jelentéseknek, hogy a trockijizmus a moszkvai kormány-nak Oroszországban okozhat komoly nehézséget s ezek a nehézségek készítetik a szovjetkormány vezetőit szélsőséges lépésekre.

Halálbüntetést kért az ügyész

Csütörtökön este került sor a moszkvai perben Visnickij államügyész vádbeszédére. Az ügyész több mint ötórás vádbeszédét az-azal fejezte be, hogy a vádpontok behizonyítást nyertek, de maguk a vádlottak is beismertek mindent, éppen ezért halálbüntetés kimondását kéri mind a 17 vádlott esetében.

Osló, január 29. Kondrád Knudzen, parlamenti képviselő, Winsinski moszkvai fő-

ügyésznek a következő táviratot küldte:

— Értesítjük, hogy ma hivatalosan beigazolódt, hogy december havában az Osló-környéki repülőtereken egyetlen külföldi, vagy magánrepülőgép sem szállt le. Mint Leo Trockij volt vendége, bizonyítom, hogy Trockij és Pjaticov között 1935 novemberében, vagy decemberében semmiféle találkozás nem történt.

Knudzen Trockij vendége volt, míg a kommunista vezér Norvégiában tartózkodott.

Az angol hadügyminiszter nyilatkozata a moszkvai perrel

London, január 29. Duff-Cooper hadügyminiszter szerdán este Londonban mondott beszédében többek között ezeket jelentette ki:

— A moszkvai per vádlottjai, akikre a halál már rávetette árnyékát, napról-napra beismernek olyan bűnöket, amelyek nemcsak fegyházaink lakóit, hanem az ideggyógy-

Angliában bizalommal tekintenek Hitler mai beszéde elé

BERLIN, január 29. A Havas nemzeti szocialista körökből nyert berlini értesülései szerint a Reichstag napirendjén a következő két törvényjavaslat szerepel: A spanyol önkéntestoborzás betiltására vonatkozó javaslat és a kormánynak adott teljhatalom meghosszabbítása, mely újabb

négy évre szól. A Reichstag nagy eseménye Hitler beszéde lesz. Az angol sajtó bizalommal tekint a beszéd elé és hangoztatja, hogy a kancellár nagyon fontos belpolitikai természetű bejelentéseket fog tenni, a külpolitikát illetően pedig, mérsékelt hangokat fog megpendíteni.

Nagy viharok az Atlanti óceán partvidékein

LISSZABON, január 29. A portugál és baszk partokon két nap óta ciklon pusztít. Veszélybe került a Santos hajó és hajótörést szenvedett a Jonge Jakobus angol gőzös, mely a Barlangok szigeteket mellett elsüllyedt. Egy tenzerész megfulladt. A Terneuzen svéd gőzös zátonyra futott. Az In-

grid norvég hajót a hullámok Leies kikötőjében partra dobták, majd a nyílt tengeren elsüllyedt. Nagy károkat okozó viharokat jelentenek az Atlanti óceán egyéb partvidékeiről is, így Londonból és Gasconneból. A nizzai karnevált a viharok miatt el kellett halasztani.

Ugaki tábornok lemondásával rendkívül súlyossá vált a japán helyzet

Diktatúrára törekszik a hadsereg

Hajasi tábornokot bizta meg a mikádó kormányalakítással

Tokió, január 29. Ugaki tábornok, akit a hadsereg radikális szárnya bizalmatlanul fogadott, visszaadta a mikádónak kormányelnöki megbízatását. Politikai körökben tartanak attól, hogy a császár kénytelen lesz feloszlítani a parlamentet és kírítani az új választásokat. Minden politikai természetű megoldás a szélsőséges katonatisztek ellenzésével találkozhat, mert ezek államreformokat akarnak keresztül erőszakolni és katonai diktatúrát bevezetni a japán birodalomban. Ugaki tábornok egyébként lemondott tábornoki tisztjéről és kilépett a hadsereg kötelékéből is. A lapoknak adott nyilatkozatában kijelentet-

te, a helyzetet aggasztónak találja.

Tokió, január 29. (Rador.) Yuassa herceg, főpecsétőr ma délben Tokióból Okituba utazott, hogy kikérje Sajondzsi herceg véleményét az új miniszterelnök személyét illetően. Yuassa herceg éjjel tér vissza Tokióba és azonnal jelentést tesz az uralkodónak. A legtöbb esélye kormányelnöki megbízatásra Hiramura bárónak, a titkos tanács elnökének van.

Tokió, január 29. A mikádó Senjuro Hajasi tábornokot bizta meg kormányalakítással. Hajasi már több ízben volt hadügyminiszter.

Legolcsóbb

pohár is kapható a

VITRO

COMERT S.A

P. UNIRII 8. üzletében

(Mátyás szoborral szemben)

Kristály, porcellán, kerámia, márkás áruk

intézetek ápoltságait is megdöbbentenek és félelemmel töltönek el.

Duff-Cooper ezután szóváltette az angol hajógyárakban történt géprombolásokat és megjegyezte, hogy mindenki igen könnyen rájöhet arra, hol képezték ki ezeket a géprombolókat.

Olaszország meg akarja szakítani a diplomáciai kapcsolatokat a Szovjetunióval?

PÁRIZS, január 29. (Rador.) A Havas jelenti, hogy a Le Matin tudósítója szerint Rómában, ottani diplomáciai körökben olyan hírek járnak, hogy az olasz kormány a szovjetunióval való kapcsolatainak megszakítását tervezi. Elhatározása attól függ, milyen fordulatot vesznek a közeljövőben bizonyos európai események és különösen a spanyol vizsály.

Nem szavazta meg a parlament Banciulescu repülő özvegyének nyugdíját

Bucuresti, január 29. A kamara mai ülésén Djuvara igazságügyminiszter betervezte a köz számára kisajátított területekre vonatkozó törvény-módosítási tervezetet. Tiberiu Mosoiu, aki elnökölt, kéri a napirend módosítását és a legfőbb gazdasági tanács létesítéséről szóló javaslat vitájának megkezdését. Ugy ezt a javaslatot, mint egy másikat, mely 200 millió rendkívüli hitelt nyit a földművelésügyi minisztérium számára, golyókkal megszavazzák.

A szenátusban Samoil interpellációt jelent be a kisiparosokat sújtó adóilletékek ügyében, majd a munkaügyi minisztert interpellálja meg az iparos és munkásképzési könyvecskék becserélése ügyében. Kéri, hogy a határidőt január 31 után is hosszabbítsák meg. Petala tábornok életfogytiglani nyugdíjat kér Banciulescu repülő özvegye számára. Az indítványt szavazás alá bocsátják, de elvetik.

— Mibe került a világnak az 1930-34. közötti gazdasági válság? Genfből jelentik: A nemzetközi munkairoda (BIT) kiszámította, hogy a világgazdaság veszteségei az 1930-34. közti válság következtében 100-120 milliárd háborúelőtti dollárt tesznek ki. Ez az összeg kb. annyi, mint amibe a világháború került.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURAT

Ma este 1/9 órakor

TEIKO KIWA

az

Operában

énekl a

Pillangó kisasszony

cimszerepét.

